

Guia de l'estudiant

2004 | 2005

Universitat de Vic

**Llicenciatura de
Psicopedagogia**

Facultat d'Educació

Primera edició: juny de 2004

Edita: Servei de Publicacions de la Universitat de Vic

Carrer de Perot Rocaguinarda, 6. 08500 Vic. Tel. 93 889 48 77

Universitat de Vic. Carrer de la Sagrada Família, 7. 08500 Vic. Tel. 93 886 12 22. Fax 93 889 10 63

Impressió: Artyplan

Índex

Presentació	5
La Facultat d'Educació	7
Estructura	7
Òrgans de Govern	7
Departaments, professors i professionals de serveis	8
Calendari Acadèmic	11
Organització dels Ensenyaments	13
Accés a la Llicenciatura de Psicopedagogia	13
Els estudis de Psicopedagogia en el Sistema de Crèdit Europeu amb suport virtual	14
Pla d'Estudis	16
Ordenació temporal de l'ensenyament	16
Oferta d'assignatures optatives / lliure elecció	17
Programes de les assignatures	19
Assignatures obligatòries de 1r curs	19
Diagnòstic en Educació	19
Dificultats d'Aprenentatge i Intervenció Psicopedagògica	22
La Construcció del Coneixement Acadèmic	24
Intervenció Psicopedagògica en els Trastorns del Desenvolupament	27
Mètodes d'Investigació en Educació	29
Seminaris	32
Assignatures obligatòries de 2n curs	35
Pràcticum	35
Psicologia de la Instrucció	36
Orientació Professional	39
Aspectes Sociolingüístics i Didàctics de l'Ensenyament de la Llengua	42
Models d'Orientació i Intervenció Psicopedagògica	44
Paradigmes Educatius i Fenòmens Socials Contemporanis	47
Educació Especial	50
Disseny, Desenvolupament i Innovació del Currículum	53
Complements de formació	59
Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica	59
Processos Psicològics Bàsics	61
Psicologia de la Personalitat	65
Psicologia Social	68

Presentació

Benvolgut / benvolguda estudiant,

En aquesta “Guia de l’estudiant” hi trobaràs els programes de les assignatures troncal, obligatòries i els complements de formació dels estudis de Psicopedagogia del curs 2004-2005, amb el nom del professorat que les imparteix, la metodologia emprada, el sistema d’avaluació i la bibliografia bàsica. També hi figuren algunes altres informacions d’interès, com ara l’estructura de la Facultat d’Educació, el calendari acadèmic i un resum del pla d’estudis. Per obtenir altres informacions, referides tant al teu centre com als altres i al conjunt de la universitat, també pots consultar la web de la universitat de Vic (www.uvic.es).

Pel que fa a les assignatures optatives i de lliure elecció, només hi ha el títol, i el programa detallat de cadascuna d’elles figura a la “Guia de les assignatures Optatives i de Lliure Elecció” del curs 2004-2005, editada a part, ja que es tracta d’assignatures que s’ofereixen als estudiants de tota la Facultat d’Educació.

És important que en començar el curs facis una bona lectura dels programes de cadascuna de les assignatures que cursaràs, per tal de fer-te una idea de la seva durada, dels continguts, dels enfocaments i de les tasques que hauràs de dur a terme. Així mateix, i al llarg del curs, serà bo que la tinguis a mà i que la consultis per tenir una referència del desenvolupament de les matèries.

En nom de les persones que formem l’equip de deganat, del conjunt de professors i professores i dels professionals de serveis, aprofito per donar-te la benvinguda a Facultat d’Educació de la Universitat de Vic i a la Llicenciatura de Psicopedagogia i per desitjar-te un curs ben profitós, tot esperant que el contingut d’aquest llibret sigui realment això, una guia que t’orienti i t’acompanyi al llarg del curs.

Assumpta Fargas i Riera
Degana de la Facultat d’Educació

La Facultat d'Educació

Estructura

La Facultat d'Educació de la Universitat de Vic imparteix els ensenyaments següents:

Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Infantil
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Primària
Diplomatura de Mestre. Especialitat de Llengua Estrangera
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Especial
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Física
Diplomatura d'Educació Social

Llicenciatura de Psicopedagogia
Llicenciatura de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els Departaments, que agrupen el professorat d'unes mateixes àrees. Actualment hi ha cinc departaments:

Departament de Ciències i Ciències Socials
Departament d'Expressions artístiques, motricitat humana i esport
Departament de Filologia
Departament de Pedagogia
Departament de Psicologia

Al capdavant de cada departament hi ha un professor o professora que exerceix de director o directora.

Òrgans de Govern

El Deganat

La gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat correspon al Deganat, constituït pels membres següents:

Assumpta Fargas i Riera, degana
Pere Pujolàs i Maset, cap d'estudis
Jordi Martí i Feixas, coordinador dels estudis de Mestre
Núria Simó i Gil, coordinadora dels estudis d'Educació Social
José Ramón Lago i Martínez, coordinador dels estudis de Psicopedagogia
Joan Arumí i Prat, coordinador dels estudis de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

El Consell de Direcció

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat. Està constituït pels membres següents:

La degana de la Facultat, que el presideix
La resta de membres de l'equip de deganat de la Facultat
Els directors de Departament

Departaments, professorat i professionals de serveis

Departament de Ciències i Ciències Socials

Director: Josep Casanovas i Prat
Xantal Borràs i Boix
Joan Callarisa i Mas
Miquel Casadevall i Ginestet
Pau Casañas i Xuriach
Agustí Comella i Cayuela
Elisenda Jaumira i Areñas
Marta Marimon i Martí
Francesc Marín i Serrano
Jordi Martí i Feixas
Montserrat Martín i Horcajo
Anna Puig i Ribera
Ramon Rial i Carbonell
Sebastià Riera i Cusí
Isabel Sellas i Ayats
Jacint Torrents i Buxó

Departament d'Expressions Artístiques, Motricitat Humana i Esport

Director: Miquel Pérez i Mas
Joan Arumí i Prat
Ernest Baiget i Vidal
Sebastià Bardolet i Mayola
Gemma Boluda i Viñuales
Mercè Carrera i Peruga
Jordi Coma i Bau
Eduard Comerma i Torras
Providència Daufi i Moreso
Núria Franc i Batlle
Sílvia Giménez i Corrons
Dídac Herrero i Ballart
Mario Keudell i Villacampa
José Luís López del Amo
Eva Marichalar i Freixa
Xavier Peña i López
Gil Pla i Campàs
Eduard Ramírez i Banzo
Carles Romagosa i Vidal
Dolors Rusiñol i Cirera
Oriol Sallent i Bonaventura
Marta Solà i Serrabou
Lluís Solé i Sala
Mireia Tapiador i López

Gemma Torres i Cladera
Josep Vernis i Burés
Arnau Vernis i Llambias

Departament de Filologia

Director: Francesc Codina i Valls
M. Carme Bernal i Creus
Jordina Coromina i Subirats
Marta Corominas i Salom
Assumpta Fargas i Riera
Josep Fornols i Puigoriol
Josep Gallart i Bau
Maria Cinta González i García
Núria Medina i Casanovas
Teresa Puntí i Jubany
Carme Rubio i Larramona
Josep Tió i Casacuberta
Ricard Torrents i Bertrana
Anna Vallbona i González
Maria Àngels Verdaguer i Pajerols

Departament de Pedagogia

Director: Antoni Tort i Bardolet
Jaume Carbonell i Sabarroja
Isabel Carrera i Blancafort
Isabel Carrillo i Flores
Montse Castells i Clota
Eulàlia Collellemont i Pujadas
Esther Fatsini i Matheu
Josep Font i Roura
Anna Gómez i Mundó
Rosa Guitart i Aced
Núria Padrós i Tuneu
Olga Pedragosa i Xuclà
Ramon Plandiura i Vilacís
Maite Pujol i Mongay
Pere Pujolàs i Maset
M. Rosa Roca i Tañà
Esther Sarquella i Casellas
Núria Simó i Gil
Ramon Sitjà i Domènech
Joan Soler i Mateu
Joan Vera i Saucedo

Departament de Psicologia

Director: Àngel Alsina i Pastells
Irene Balaguer i Felip
Montse Benlloch i Burrull

Jaume Carbonés i López
Manel Dionís Comas i Mongay
M. Teresa Feu i Vidal
Julio César Figueroa
Assumpció Guillén i Font
José Ramón Lago i Martínez
Pilar Prat i Viñolas
Anna Pujol i Costa
Sònia Reig i Orta
Gemma Riera i Romero
Ramon Riera i Euras
Joan Sala i Baiget
Josep Santacreu i Tañà
Àngel Serra i Jubany
Jordi Verdaguer i Gorchs
Berta Vila i Saborit

Secretaria: Rosa M. Guix i Godayol
Dolors Muñoz i Vilaseca
Ester Muñoz i Tamargo
Dolors Ruiz i Zafra
Elisabet Vila i Sala

Calendari acadèmic

1r curs

Rebuda dels estudiants: 27 de setembre de 2004, a les 17h de la tarda

Docència 1r quadrimestre: del 27 de setembre de 2004 al 21 de gener de 2005. (Assignatures optatives, lliure elecció i complements de formació: del 27 de setembre al 10 de desembre de 2004)

Exàmens: 1a convocatòria: del 24 de gener al 4 de febrer de 2005

(Exàmens de les assignatures optatives, lliure elecció i complements de formació: del 13 al 21 de desembre de 2004)

2a convocatòria: del 27 de juny a l'1 de juliol de 2005

Docència 2n quadrimestre: del 14 de febrer al 3 de juny de 2005

(Assignatures optatives, lliure elecció i complements de formació: del 7 de març al 3 de juny de 2005)

Exàmens: 1a convocatòria: del 13 al 23 de juny de 2005

2a convocatòria: de l'1 al 9 de setembre de 2005

2n curs

Docència 1r quadrimestre: del 20 de setembre al 10 de desembre de 2004. (Assignatures optatives, lliure elecció i complements de formació: del 27 de setembre al 10 de desembre de 2004)

Exàmens: 1a convocatòria: del 13 al 21 de desembre de 2004

(Els exàmens dels Complementos de Formació també es faran del 13 al 21 de desembre)

2a convocatòria: del 27 de juny a l'1 de juliol de 2005

Pràctiques: de l'11 de gener al 25 de febrer de 2005. (Els dies 22 de desembre de 2004 i 10 de gener de 2005 es destinaran a les sessions d'orientació de les Pràctiques)

Docència 2n quadrimestre: del 7 de març al 3 de juny de 2005

Exàmens: 1a convocatòria: del 13 al 23 de juny de 2005

2a convocatòria: de l'1 al 9 de setembre de 2005

Dies festius:

11 d'octubre, dilluns, pont

12 d'octubre de 2004, dimarts, festa estatal (El Pilar)

1 de novembre de 2004, dilluns, Tots Sants

6 de desembre de 2004, dilluns, festa estatal (Dia de la Constitució)

7 de desembre, dimarts, pont

8 de desembre de 2004, dimecres, festa estatal (La Puríssima)

23 d'abril de 2005, dissabte, Sant Jordi, festa de la UVic

16 de maig de 2005, dilluns, Segona Pasqua

24 de juny de 2005, divendres, Sant Joan

25 de juny, dissabte, pont

5 de juliol de 2005, dimarts, Festa Major de Vic

Vacances:

Nadal: del 23 de desembre de 2004 al 9 de gener de 2005, ambdós inclosos

Setmana Santa: del 19 de març de 2005 al 28 de març de 2005, ambdós inclosos

Organització dels Ensenyaments

Accés a la Llicenciatura de Psicopedagogia

Per accedir a aquesta llicenciatura cal complir un dels següents requisits:

- Estar en possessió del títol de Mestre en qualsevol especialitat.
- Estar en possessió del títol de Diplomat en Educació Social.
- Haver cursat i superat el primer cicle de la llicenciatura de Pedagogia.
- Haver cursat i superat el primer cicle de la llicenciatura de Psicologia.

Segons quina sigui la via d'accés, cal cursar els següents complements de formació:

- Per a persones que disposin del títol de mestre:
 - Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits).
 - Processos Psicològics Bàsics (6 crèdits).
 - Psicologia de la Personalitat (6 crèdits).
 - Psicologia Social (6 crèdits).
- Per a persones que disposin del títol de Diplomat en Educació Social:
 - Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits).
 - Processos Psicològics Bàsics (6 crèdits).
 - Psicologia de la Personalitat (6 crèdits).
 - Organització del Centre Escolar (4 crèdits).
 - Psicologia de l'Educació (4 crèdits).
- Per a persones que hagin superat el primer cicle de la llicenciatura de Pedagogia:
 - Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits).
 - Psicologia Social (6 crèdits).
 - Psicologia de la Personalitat (6 crèdits).
- Per a persones que hagin superat el primer cicle de la llicenciatura de Psicologia:
 - Didàctica General (6 crèdits).
 - Organització del Centre Escolar (4 crèdits).
 - Teoria de les Institucions Contemporànies d'Educació (4 crèdits).
 - Psicologia de l'Educació (4 crèdits).

Els complements de formació es poden cursar abans d'accedir a la llicenciatura (com a assignatures de lliure elecció) o bé durant el primer curs de la llicenciatura.

Els Estudis de Psicopedagogia en el Sistema de Crèdit Europeu amb Suport Virtual

Les universitats europees es troben en un procés de discussió per acordar les línies generals de la creació de l'espai europeu d'educació superior a fi de facilitar la mobilitat dels estudiants i professionals en programes d'intercanvi i apostar per la flexibilitat i la qualitat. Aquesta oportunitat ofereix a l'àmbit universitari un marc de reflexió per a la cerca d'una més àmplia qualitat en llurs estudis. Amb aquesta doble intenció la Universitat de Vic ha endegat un procés de reflexió i debat per oferir uns estudis professionalitzadors adaptats a aquesta nova situació i concretament la Facultat d'Educació ha iniciat un treball d'adaptació en els estudis de Psicopedagogia.

Els objectius generals dels estudis

Des del Estudi de Psicopedagogia a hores d'ara s'han adoptat uns objectius generals que seran la referència per a la formulació de les competències professionals que es concreten en els objectius específics de les assignatures. La confluència de tots aquest objectius específics ha de permetre als estudiants de Psicopedagogia de la Universitat de Vic quan hagin finalitzat els estudis, ser de capaços de:

- Aplicar diferents estratègies d'actuació professional en el camp de l'orientació a persones i a l'assessorament a altres professionals i institucions de l'educació, tant formals com no formals.
- Intervenir en situacions de diversitat degudes a factors individuals, culturals o socials, per promoure respostes educatives i socials que afavoreixin la inclusió de les persones en els diferents "espais" de la comunitat (serveis, institucions educatives, de treball i de lleure).
- Planificar i desenvolupar intervencions encaminades a l'orientació personal, acadèmica i professional en institucions educatives –fonamentalment formals (per exemple, centres escolars i equips d'assessorament), però també no formals (per exemple, centres residencials)– tant pròpies de l'àmbit públic com del privat.
- Desenvolupar i aplicar eines i estratègies per a l'avaluació de les necessitats educatives (més específiques o més generals) dels individus, i per a l'articulació d'una resposta educativa (recursos, suports, estratègies, metodologies...) adequada com més millor a aquestes necessitats.
- Comprendre relacions entre la pràctica professional i la recerca i vincular la pràctica amb els grups de recerca o amb projectes d'investigació relacionats amb l'atenció a la diversitat.

Els continguts dels estudis

El desenvolupament de les competències professionals i dels objectius generals s'assolirà a través de les diferents assignatures (troncals, optatives i de lliure elecció) que els estudiants desenvoluparan a cada curs i que es detallen en la programació de cada assignatura.

La metodologia i el pla de treball

Les competències professionals plantegen l'ensenyament universitari com un ensenyament que va més enllà de la consolidació dels continguts bàsics de referència per a la professió. Per tant demana unes formes de treball complementàries a la transmissió de continguts i és per això que parlem de tres tipus de treball a l'aula, que en el seu conjunt constitueixen *les hores de contacte* de l'alumnat amb el professorat:

Les *sessions de classe* s'entenen com a hores de classe que imparteix el professorat a tot el grup. Aquestes sessions inclouen les explicacions del professorat, adreçades a tot el grup classe de manera presencial, per presentar continguts, fer les presentacions de treballs i debats amb tot el grup classe, les hores de realització d'exàmens, les conferències, les projeccions, etc. Es tracta de sessions centrades en algun o alguns continguts del programa.

Les *sessions de treball dirigit*s'entenen com a hores d'activitat de l'alumnat amb la presència del professorat (treball a l'aula d'ordinadors, recerca documental a la biblioteca, correcció d'exercicis, pràctiques de laboratori, seminaris en petit grup, direcció de treballs, atenció a l'alumnat per a preparar exposicions, acció tutorial de petit grup, etc.). Algunes activitats es podran realitzar presencialment, o bé per mitjà del Campus Virtual de la UVic. Aquestes sessions podran estar dirigides a tot el grup, a un subgrup o a un equip de treball.

Les *tutories individuals* són aquelles hores en què el professorat atén de forma individual a l'alumnat per conèixer el progrés que va realitzant l'estudiant en el treball personal de l'assignatura.

D'altra banda, les sessions dedicades al *treball personal* de l'alumnat són les hores destinades a l'estudi, a la realització d'exercicis, a la recerca d'informació, a la lectura, a la redacció i realització de treballs individuals o en grup, a la preparació d'exàmens, etc. Es tracta de les sessions que es considera que l'alumnat ha de dedicar a l'assignatura per a l'assoliment dels objectius planificats.

La suma final *d'hores de contacte i de treball personal* ha de donar aproximadament una xifra al voltant de les 25 hores per cada crèdit de l'assignatura.

Pla de Treball

Aquesta nova forma de treballar demana la creació d'eines de planificació per a l'alumnat per tal que pugui organitzar i preveure la feina que ha de realitzar a les diferents assignatures. És per això que el Pla de treball esdevé un recurs important que possibilita la planificació del treball que ha de fer l'estudiant en un període de temps limitat. Per exemple es pot preparar un pla de treball, del qual disposa l'estudiant a l'inici de cada període, per a cada tema del programa, per un període de temps determinat (quinzenal, mensual...)

El procés d'avaluació

L'avaluació es diversifica i es fa al llarg del curs. Cal que sigui coherent per a l'avaluació de les competències de cada una de les assignatures. Això requereix de dotar-se de diferents instruments per a l'avaluació. No hi ha un únic examen al final de l'assignatura.

Avaluació del procés: seguiment del treball individualitzat (tutories). Seguiment del procés d'organització que segueix el grup pel treball realitzat en grup (treball interdisciplinari realitzat a algunes sessions de treball dirigit).

Avaluació de resultats: Presentació de treballs en grup de forma oral i escrita, realització d'algun exercici a classe en petit grup, realització del treball personal individual, adquisició i relació de diferents fonts d'informació més enllà dels continguts explicats pel professorat a les sessions de classe, realització d'exàmens...

Pla d'estudis

El Pla d'Estudis de la carrera de Psicopedagogia ha estat elaborat d'acord amb les directrius generals pròpies d'aquesta titulació establertes en el Reial Decret 916/1992 de 17 de juliol (B.O.E. núm. 206 de 27 d'agost de 1992).

D'acord amb el Pla d'Estudis, els ensenyaments de Psicopedagogia s'organitzen en un únic cicle de dos cursos. Les assignatures són anuals o quadrimestrals.

En total, el nombre de crèdits de la llicenciatura és de 138, distribuïts de la següent manera:

Matèries troncal	72 crèdits
Matèries Obligatòries	36 crèdits
Matèries Optatives	12 crèdits
Matèries de Lliure Elecció	18 crèdits

Ordenació temporal de l'ensenyament

Amb caràcter general la durada dels estudis de Psicopedagogia de la Universitat de Vic està prevista en dos cursos acadèmics.

L'ordenació temporal de l'ensenyament prevista en dos cursos és la següent:

PRIMER CURS		C.A.	
Anuals			
La Construcció del Coneixement Acadèmic		9	
Seminari		9	
Primer Quadrimestre	C.A.	Segon Quadrimestre	C.A.
Diagnòstic en Educació	6	Dificultats d'Aprenentatge Intervenció Psicopedagògica	6
Mètodes d'Investigació en Educació	6	Intervenció Psicopedagògica en Transtorns del Desenvolupament	6
SEGON CURS		C.A.	
Anuals			
Models d'Orientació i Intervenció Psicopedagògica		9	
Paradigmes Educatius i Fenòmens Socials Contemporanis		9	
Aspectes Sociolingüístics i Didàctics de l'Ensenyament de la Llengua		9	
Pràcticum		15	
Primer Quadrimestre	C.A.	Segon Quadrimestre	C.A.
Disseny, Desenvolup. Innovació del Currículum	6	Psicologia de la Instrucció	6
Orientació Professional	6	Educació Especial	6

Oferta d'assignatures optatives / lliure elecció

Assignatures optatives

(Només per als estudiants de 2n curs i estudiants de 1r que hagin cursat previament els Complementes de Formació)

	CRÈDITS	QUADRIMESTRE	BLOC
Psicopatologia per a Educadors	6	1r	F
Intel·ligència Emocional	6	1r	F
Mediació i Resolució de Conflictes	6	1r	F
Intervenció Psicopedagògica i Currículum Escolar	6	2n	G
Ètica i valors en educació	6	2n	G
Dinàmica de grups	6	2n	G
Acció educativa en CRAEs i pressions	6	2n	G

(En horari de matí, per estudiants de 1r i de 2n)

	CRÈDITS	QUADRIMESTRE	BLOC
Dinàmica de grups	6	1r	B
Psicologia de l'adolescència	6	2n	C

(Només pels estudiants de 2n)

Investigació en Psicopedagogia	6	Anual	H
Projectes d'Intervenció psicopedagògica en atenció a la diversitat	6	Anual	H

Assignatures de lliure elecció

Són aquelles que l'alumne pot triar lliurement per tal de configurar d'una manera flexible el seu currículum. L'alumne ha d'assolir, al llarg dels seus estudis, un total de 18 crèdits de lliure elecció. Per a obtenir-los, podrà optar entre les assignatures optatives o de lliure elecció ofertes per la pròpia carrera o per qualsevol de les que s'imparteixen a la Universitat de Vic.

L'horari de classes de Psicopedagogia permetrà cursar assignatures d'Educació Social i de Mestre com a crèdits de lliure elecció:

- De matí: Bloc A i Bloc B
- De tarda: Bloc F i Bloc G.

D'acord amb els objectius dels Estudis de Psicopedagogia en el Sistema de Crèdit Europeu amb Suport Virtual, s'impulsaran les modalitats d'acreditació de lliure lecció vinculades al desenvolupament professional o de la recerca, tals com:

Per als estudiants de 1r, en el 2n quadrimestre:

- a) Treballs Acadèmicament Dirigits per un professor o una professora, a partir d'un pla de treball.

Per als estudiants de 2n:

- b) Treballs de Recerca en Intervenció Psicopedagògica o Social, dins de l'assignatura d'Investigació en Psicopedagogia lligats a algun projecte de recerca de la Facultat.
- c) Activitats Professionals en l'àmbit educatiu que desenvolupin projectes d'intervenció professional psicopedagògica.

A més a més es poden obtenir crèdits de lliure elecció, per la via de reconeixement, per estudis o activitats realitzades extracadèmicament, sense equivalència amb assignatures del Pla d'Estudis (Vegeu la Guia de la UVic).

El reconeixement es contempla en els casos següents:

- a) Estudi d'idiomes a l'Escola d'Idiomes de la UVic.
- b) Realització de pràctiques en empreses o institucions públiques o privades.
- c) Estades d'estudis a l'estranger en el marc de convenis internacionals subscrits per la Facultat d'Educació de la UVic.
- d) Participació a les activitats contemplades en els convenis que la UVic té signats amb altres institucions.

Assignatures Obligatòries de 1r curs

Diagnòstic en Educació

PROFESSOR: Pere PUJOLÀS i MASET

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

1. Explicar en què consisteix l'avaluació psicopedagògica en un context educatiu i des d'un enfocament inclusiu i en quins pressupòsits psicològics i pedagògics es fonamenta.
2. Diferenciar l'avaluació psicopedagògica del diagnòstic psicològic i explicar per què es complementen.
3. Conèixer la legislació vigent a Catalunya referida a l'avaluació psicopedagògica.
4. Identificar i valorar les necessitats educatives més específiques, que afecten una persona, i les necessitats educatives més generals, que afecten un grup més o menys ampli de persones, i determinar les prioritats educatives –específiques o més generals– a partir de diferents criteris.
5. Diferenciar el paper del psicopedagog i el de l'educador (mestre, professor, educador social...) en l'avaluació psicopedagògica i explicar per què es complementen.
6. Conèixer i adaptar diferents eines i instruments per a l'avaluació psicopedagògica, per a l'avaluació de centres i per a l'avaluació de programes.

CONTINGUTS:

Introducció: Del diagnòstic psicològic a l'avaluació psicopedagògica

1. L'avaluació psicopedagògica (I)
 - 1.1. L'avaluació psicopedagògica segons la legislació vigent a Catalunya.
 - 1.2 Un model general d'intervenció psicopedagògica basat en la investigació-acció.
 - 1.3. Els tres vessants de l'avaluació psicopedagògica:
 - 1.4. Vessant descriptiu: nivell actual de competències de l'alumne
 - 1.5. Vessant explicatiu: l'avaluació psicopedagògica i altres avaluacions (pedagògica, psicològica, social, neurològica...)
 - 1.6. Vessant prospectiu: hipòtesis de treball o "sospites raonades" i prioritats educatives
2. Resolució d'un cas pràctic
3. L'avaluació psicopedagògica (II)
 - 3.1 L'avaluació psicopedagògica des d'una perspectiva comunitària
L'avaluació psicopedagògica com a procés compartit de recollida d'informació i de presa de decisions encaminades a fonamentar l'oferta educativa.
L'avaluació psicopedagògica i l'escola inclusiva: Una Base Curricular Comuna en una escola per a tothom i la finalitat de l'avaluació psicopedagògica en una escola inclusiva.
 - 3.2 La necessària col·laboració entre el psicopedagog i els mestres i professors en l'avaluació psicopedagògica
4. Eines i instruments per a l'avaluació psicopedagògica
 - 4.1 Eines i instruments per a la recollida d'informació
Full de derivació
Pauta per a l'observació a l'aula
Pauta per a la revisió dels treballs de classe

- 4.2 L'avaluació de les necessitats educatives específiques d'un alumne en relació al currículum: Carta de prioritats educatives en relació als Objectius Generals del currículum.
- 4.3 Algunes tècniques per a la identificació de n.e.e. i per a la fonamentació de la resposta educativa.
 - L'anàlisi de discrepàncies (Brown, 1989)
 - L'anàlisi d'espai vital (Brown, 1989)
- 4.4 L'avaluació del procés de lectoescriptura.
 - Les diferents etapes en l'aprenentatge de la lectoescriptura.
 - Taula per a la valoració del nivell de lectoescriptura.
- 4.5 Taules per a la determinació del nivell de competències curriculars i per a registrar la seva evolució.
- 4.6 Tests psicomètrics i projectius
- 4.7 L'avaluació de les necessitats educatives més inespecífiques o generals: Qüestionari d'autoavaluació del procés d'ensenyament i aprenentatge
- 5. L'avaluació de centres i l'avaluació de programes
 - 5.1 Algunes eines per a l'avaluació de centres
 - 5.2 L'avaluació responnent de Robert Stake, per a l'avaluació de programes educatius

METODOLOGIA:

- *Sessions de classe*. Sessions amb tot el grup d'alumnes, que serviran per presentar els continguts dels diferents temes.
- *Sessions de treball dirigit*. Serviran per intercanviar punts de vista i plantejar dubtes sobre els continguts de cada tema, i per fer el treball pràctic sobre l'estudi de cas (tema 2) i sobre algunes eines per a l'avaluació psicopedagògica (tema 4).
- *Tutories individuals*. El professor farà un seguiment del progrés de cada estudiant en el treball personal de l'assignatura.
- *Pla de treball*. La seqüència que es seguirà en cada un dels temes és la següent: (1) Amb tot el grup classe: presentació general dels continguts del tema; (2) individualment: ampliació dels continguts a partir de la bibliografia i la documentació complementària facilitada pel professor; (3) sessió de treball dirigit, en equip (amb la presència del professor) o individualment (a través del campus virtual) sobre els continguts del tema, per intercanviar punts de vista i plantejar dubtes; (4) amb tot el grup classe: sessió de debat sobre els continguts del tema, amb aportacions dels alumnes (a partir del treball en equip o individual fet anteriorment); (5) sessió de treball dirigit, en equip (amb la presència del professor) o individualment (a través del campus virtual) per resumir en forma de conclusions els principals continguts del tema; i (6) presentació de les conclusions a través del campus virtual. El professor facilitarà a cada estudiant, a l'inici de cada tema, el *pla de treball* amb la indicació de les activitats que s'hauran d'anar realitzant, tant a nivell individual com a nivell d'equip.

AVALUACIÓ:

Avaluació del procés

Es farà per mitjà de les conclusions elaborades pels estudiants al final de cada tema, de les sessions de treball dirigit i de les sessions de tutoria individuals.

Avaluació dels resultats

Es farà per mitjà de les activitats realitzades a classe, de la presentació oral i escrita de les conclusions de cada tema i dels treballs en equip, i d'una prova final escrita.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Bassedas, E., Marrodán, M., Oliván, M., Rossell, M., Seguer, M., Vilella, M. *Intervención educativa y diagnóstico psicopedagógico*. Barcelona: Paidós/Cuadernos de Pedagogía, 1991 (Edició original 1989).
- Carretero, M. R.; Pujolàs, P.; Serra, J. *Un altre assessorament per a l'escola. L'assessorament psicopedagògic des d'una perspectiva comunitària*. Barcelona: La Galera, 2002.
- Giné, C. «L'avaluació de les necessitats educatives especials dels alumnes: la necessària col·laboració dels mestres i dels psicopedagogs», dins *Suports*, vol 1 núm. 1, 1997, pp. 1-9.
- Martín, E. i Solé, I. «Intervención psicopedagógica y actividad docente: claves para una colaboración necesaria». Dins Coll, C., Palacios, J. i Marchesi, A.: *Desarrollo psicológico y educación*. Vol. II. Madrid: Alianza, 1990, pp. 463-476.
- Monereo, C. i Solé, I. «El modelo de asesoramiento educacional-constructivo: dimensiones críticas». Dins Monereo, C. i Solé, I. (Coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional i constructivista*. Madrid: Alianza, 1996, pp. 15-32.
- Onrubia, X., Lago, J.R. i Pitarque, I. «Dimensiones para el análisis de la práctica educativa desde una perspectiva psicopedagógica». Dins C. Monereo i I. Solé (coords.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional*. Madrid: Alianza, 1996, pp. 257-284.

Bibliografia complementària:

- Brown, L. *Criterios de funcionalidad*. Barcelona: Edic. Milán/Fundació Catalana Síndrome de Down, 1989.
- Brown, L., Nietupski, J. i Hamre Nietupski, S. «Criteris de funcionalitat última». Dins Ortega, J.L. i Matson, J.L. (Comp.): *Recerca actual en integració escolar*. Documents d'Educació especial, núm. 7. Barcelona: Departament d'Ensenyament, 1987, pp. 21-34.
- Coll, C. «Psicopedagogia: confluència disciplinar y espacio profesional». Dins Monereo, C. i Solé, I. (Coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional i constructivista*. Madrid: Alianza, 1996, pp. 33-52
- Corominas, P., De Cea, F., Henar, Z., Núñez, L. i Rodríguez, E. *VAQ. Instrument per a l'avaluació de centres docents*. Barcelona: Barcanova, 1992.
- Darder, P. i López, J.A. *El QUAPE.80. Questionari d'Anàlisi del Funcionament de l'Escola*. Barcelona: Rosa Sensat/Edicions 62, 1984.
- Darder, P. i López, J.A. *Elements d'organització i avaluació del centre educatiu d'EGB*. Barcelona: Rosa Sensat/Edicions 62, 1985.
- Ferrández, A., Peiró, J. i Puente, J.M. *La evaluación en la educación de las personas adultas*. Madrid: Diagrama, 1993.
- Pérez Gómez, A. «Modelos contemporáneos de evaluación». Dins Gimeno, J. i Pérez Gómez, A.: *La enseñanza; su teoría y su práctica*. Torrejón de Ardoz (Madrid): Akal, pp. 426-449, 1989.
- Stufflebeam, D.L. i Shinkfield, A.J. *Evaluación sistemática. Guía teórica y práctica*. Barcelona: Paidós i Centro de Publicaciones del Ministerio de Educación y Ciencia, 1993.
- Wang, M.C. *Atención a la diversidad del alumnado*. Madrid: Narcea, 1995.
- Wilson, J.D. *Cómo valorar la calidad de la enseñanza*. Barcelona: Paidós, 1992.

Dificultats d'Aprenentatge i Intervenció Psicopedagògica

PROFESSOR: José Ramón LAGO MARTÍNEZ

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

- Delimitar conceptualment les dificultats d'aprenentatge i la intervenció psicopedagògica.
- Elaborar una estratègia d'intervenció fonamentada a partir d'un marc teòric per a l'avaluació i la intervenció psicopedagògica davant les dificultats d'aprenentatge.
- Adquirir coneixements i estratègies que permetin l'avaluació de les dificultats d'aprenentatge en els diferents contextos de desenvolupament dels infants.
- Identificar, delimitar i analitzar les dificultats d'aprenentatge.
- Adquirir coneixements i estratègies que permetin planificar, aplicar i valorar la resposta educativa adequada a les diferents dificultats d'aprenentatge en els diferents context de desenvolupament dels infants.

CONTINGUTS:

1. La intervenció psicopedagògica i les dificultats d'aprenentatge: Delimitació conceptual.
 - 1.1 Evolució històrica. Teories generals de les dificultats d'aprenentatge. La concepció constructivista.
 - 1.2 L'avaluació de les dificultats d'aprenentatge:
 - 1.3. Intervenció educativa i adaptacions curriculars en alumnes amb dificultats de aprenentatge.
2. Les dificultats d'aprenentatge específiques: Avaluació psicopedagògica i resposta educativa.
 - 2.1. Dificultats d'aprenentatge del llenguatge oral.
 - 2.2. Dificultats d'aprenentatge de lectura
 - 2.3 Dificultats d'aprenentatge de la comprensió lectora
 - 2.4. Dificultats d'aprenentatge de l'escriptura.
 - 2.5 Dificultats d'aprenentatge de les matemàtiques.
 - 2.6 Dificultats d'aprenentatge por problemes de atenció i motivació.

METODOLOGIA:

- *Sessions de Classe Presencial*: Serviran per la introducció dels conceptes fonamentals de cada tema, l'organització dels grups de treball i planificació del treball grupal, les orientacions pel desenvolupament de cada bloc de continguts en el treball grupal, la posada en comú dels treballs grupals, l'elaboració de les conclusions de cada tema i l'exposició final de treball grupal.
- *Sessions de Treball Dirigít*: Les sessions de treball dirigit són espais per a l'elaboració i el seguiment del treball de cada grup de manera presencial o virtual.
- *Tutoria*: Les sessions de tutoria individual es destinen a fer el seguiment del procés de participació de cada estudiant. A llarg del quadrimestre cada estudiant haurà de fer una tutoria individual, per al seguiment de la seva participació en el treball grupal.
- *Pla de Treball*: S'estructura en 2 blocs: Treball en gran grup del primer bloc de continguts i el procés d'elaboració de l'índex de cada grup pel estudi d'una dificultat específica. Treball de cada grup per una de les dificultats específiques en 4 parts: marcs teòrics de referència per l'avaluació i resposta educativa, –processos, eines i instruments d'avaluació– criteris, orientacions, programes i activitats de resposta educativa, –anàlisi d'un cas pràctic i conclusions. A final de cada part es faran exposicions parcials a la classe i al final del bloc una exposició per part de tots els components del grup.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

Participació en l'elaboració del treball de grup. Exposició parcial del treball en grup d'una dificultat.
Reelaboració d'apartats del treball a partir d'orientacions generals. Aportacions bibliogràfiques complementaries.

Avaluació de resultats:

Participació en l'exposició final del treball de grup.
Realització de una prova individual sobre 3 de les dificultats específiques .

BIBLIOGRAFIA :

Bibliografia bàsica:

- Aguinaga, G. *et al. Prueba de Lenguaje Oral Navarra*. Gobierno de Navarra. Departamento de Educación y Cultura. 1989.
- Alonso, J; *Motivación y aprendizaje en el aula: como enseñar a pensar*. Madrid: Aula XXI / Santillana. 1991.
- Bonals, J. Fuster, M. Gonzalez, M.A. Romero, E. Sardans, A. Soldevila, M.A. *Avaluar l'aprenentatge de 3 a 7 anys*. Barcelona: Graó.
- Canals, R. *Proves psicopedagògiques d'aprenentatges instrumentals*. Barcelona: Onda. 1998.
- Defior Citoler, S. *Las dificultades de aprendizaje: un enfoque cognitivo. Lectura, escritura, matemáticas*. Archidona (Málaga): Aljibe, 1996.
- Departament d'Ensenyament, *Programa de competència social. Educació Secundària*. Generalitat de Catalunya. Generalitat de Catalunya. Material.
- Departament d'Ensenyament. *L'ús del llenguatge oral a l'escola. Propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge*. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament, 2003.
- Equip Psicopedagògic de Terrassa *Pruebas pedagógicas graduadas para Preescolar i Ciclo Inicial*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1989.
- Jorba, J. i Casellas, E. (eds.) *Estratègies i tècniques per a la gestió social a l'aula. Volum 1: La regulació i l'autoregulació dels aprenentatges*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Institut de Ciències de l'Educació, 1996.
- Marchesi, A., Coll, C., i Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. III Necesidades educativas especiales*. Madrid: Alianza, 1990.

Bibliografia complementària

- Català, G. *Avaluació de la comprensió lectora. Proves ACL*. Barcelona: Graó, 2000.
- DSM-IV *Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales*. Barcelona: Masson, 1995.
- Huerta, E. i Matamala, A. *Tratamiento y prevención de las dificultades lectoras*. Madrid: Visor, 1989.
- Jiménez, J. i Gironde, L. *Càlcul a l'escola. Reflexions i propostes*. Col. Guix, 13. Barcelona: Graó, 1990.
- Jolibert, J. *Formar Infants productors de textos*. Ed: Graó, Barcelona. 1992.
- Maruny, Ll. *Escribir y leer*. Edelvives, 1998.
- Ribas, L; Gispert, D. *Racones de treball oral a parvulari*. Barcelona: Àlber, 1999.
- Sánchez, M.: *Aprenent i ensenyant a parlar*. Lleida: Pagès Editors, 1999.
- Smith, C. i Dahl, K. *La enseñanza de la lectoescritura: un enfoque interactivo*. Madrid: Visor, 1989.
- Solé, I. *Estrategias de lectura*. Barcelona: Graó, 1992.
- Torra B. *Matemàtiques a la carta materials curriculars de matemàtiques etapa primària. Cicle inicial*. Barcelona Institut de Ciències de l'Educació. Universitat Autònoma de Barcelona, 1995.

La Construcció del Coneixement Acadèmic

PROFESSORA:

Anual: 9 crèdits.

OBJECTIUS:

- Adquirir competències per fer servir eines psicopedagògiques per a l'assessorament en l'educació científica i matemàtica des d'una perspectiva constructivista.
- Caracteritzar el coneixement acadèmic i el coneixement intuïtiu.
- Identificar alguns processos psicològics que intervenen en la comprensió de conceptes bàsics en matemàtiques i ciències.
- Valorar les condicions educatives que afavoreixen l'aprenentatge del coneixement en ciències i matemàtiques
- Diferenciar les propostes didàctiques en matemàtiques i ciències d'acord als seus fonaments psicopedagògics i epistemològics.

CONTINGUTS:

1. Constructivisme

1.1. Definició del concepte.

- La construcció del món feta pels artistes, les persones del carrer i els científics.
- Psicologia i constructivisme, la perspectiva piagetiana i vigotskiana.
- Filosofia i constructivisme.

1.2. Les aportacions de la teoria de Piaget al constructivisme.

- El pensament científic com a model de coneixement en evolució.
- Què, com i qui construeix el coneixement?
- Què canvia i què és invariant en el desenvolupament cognitiu?

1.3. Les aportacions de la teoria de Vigotski al constructivisme

- L'activitat sociocultural com a model de construcció del coneixement.
- Què, com i qui construeix el coneixement en la teoria de Vigotski?
- Mediació semiòtica i consciència en la construcció de coneixements.

1.4. El coneixement de la vida quotidiana (informal) i el coneixement escolar (formal).

- Universals cognitius.
- Organització social de l'educació: conseqüències cognitives.
- Diferències entre l'educació formal i informal.

2. Construcció de coneixements científics

2.1. Condicions generals de l'aprenentatge

- Nivells d'anàlisi per examinar l'aprenentatge.
- Elements que intervenen en l'aprenentatge.

2.2. Processos d'aprenentatge

- Processos d'adquisició i construcció del coneixement científic.
- Diferents nivells d'anàlisi dels processos:

2.3. El paper de les idees implícites en l'aprenentatge de les ciències

- Característiques de les idees intuïtives prèvies a la instrucció.

2.4. Estratègies per identificar idees prèvies.

- Tècniques més emprades: el col·loqui, pluja d'idees, cartells, dibuixos i qüestionaris, mapes conceptuals.

- 2.5. Estratègies per a conquerir el canvi conceptual
 - Requeriments segons Posner.
 - Proposta de Hewson.
 - Exemples de canvi d'algunes idees i conceptes en ciències.
- 2.6. De l'aprenentatge associatiu a l'aprenentatge constructiu.
 - Característiques psicològiques dels dos tipus d'aprenentatge .
- 3. Construcció de coneixement matemàtic

Relacions entre el coneixement formal i no formal emprant continguts matemàtics en diferents contextos.

 - Concepte de transferència.
 - Coneixement matemàtic i activitat matemàtica.
 - Coneixement matemàtic i context d'adquisició.
- 3.1. Aspectes socials i culturals de les matemàtiques.
 - Coneixement i pràctica.
 - Activitats relacionades amb l'entorn.
 - Anàlisi de les diferents activitats matemàtiques transculturals.
- 3.2. Perspectiva de la construcció individual del nombre.
 - Formació de la noció de nombre.
 - Desenvolupament de la conservació.
 - Correspondències.
 - Desenvolupament de la sèrie.
- 3.3. Mesura
 - Desplaçaments i punts de referència en l'espai.
 - Longitud.
 - Quantitats físiques.

METODOLOGIA:

- *Sessions de Classe Presencial*: Presentació dels conceptes clau de cada tema. Orientacions per als treballs en grup. Posada en comú de treballs en grup. Revisió i anàlisi de les lectures realitzades. Resolució dels dubtes conceptuals de cada tema.
- *Sessions de Treball Dirigit*: Realització de treballs en grup. Aclariments conceptuals individuals i en petit grup. Comentaris per la reorientació individual o en petit grup del treball de lectura.
- *Tutoria*: Caldrà fer 2 tutories de grup per al seguiment del treball grupal al llarg de l'any i una tutoria individual de seguiment de l'assignatura.
- *Pla de Treball*: A principi de curs s'especificaran els treballs en grup que es faran i els treballs de lectura guiada d'articles que caldrà realitzar. Es temporalitzaran les tasques de treball de grup que es faran a les sessions de treball al llarg del quadrimestre.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Treball de lectures guiades.
- Treball en grup a realitzar durant tot el curs.
- Assistència i participació a la classe.

Avaluació de resultats:

- Dos exàmens parcials eliminators, un al final de cada quadrimestre.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografía bàsica:

- Baroody, A.J. *El pensamiento matemático de los niños*. Madrid: Visor, 1994.
- Benlloch, M. *Desarrollo cognitivo y teorías implícitas en el aprendizaje de las ciencias*. Madrid: Visor, 1998.
- Benlloch, M. *Ciencias en el parvulario*. Barcelona: Paidós, 1992.
- Carrahaer, T; et al. *En la vida diez, en la escuela cero*. San Pablo. Siglo XXI Editores, 1989/1991.
- Driver, R; Guesne, E; Tiberghien, A. *Ideas científicas en la infancia y la adolescencia*. Madrid: MEC / Morata.
- Glaxton, G. *Vivir y Aprender*. Madrid: Alianza Editorial, 1987.
- Jiménez, M. P; Albadalejo, C; Caamaño, A. *Curso de actualización científica y didáctica*. Didáctica de las ciencias de la naturaleza. Madrid: MEC, 1992.
- Lovell, K. *Desarrollo de los conceptos básicos matemáticos y científicos en los niños*. Madrid: Morata, 1986.
- Piaget, J; Szminska, A. *Génesis del número en el niño*. Buenos Aires: Guadalupe, 1967.
- Pozo, J.I. *Aprendices y Maestros*. Madrid: Alianza Editorial, 1997.
- Rogoff, B. *Aprendices del pensamiento. El desarrollo cognitivo en el contexto social*. Barcelona: Paidós, 1993.
- Scribner, S; Cole, M. *Consecuencias cognitivas de la educación formal e informal*. 1973/82. *Infancia y Aprendizaje*. 17, p 3-18.

Bibliografía complementària

- Benlloch, M. *Por un aprendizaje constructivista de las ciencias*. Madrid: Visor, 1984.
- Bishop, A. *Mathematical Enculturation*. Kluwer Academic Publisher, 1994.
- Lacasa, P. 1994. *Construir conocimientos. ¿Saltando entre lo científico y lo cotidiano?*II Seminario sobre constructivismo y educación. Puerto de la Cruz.
- Pozo, J. I.. *Aprendizaje de las ciencias y pensamiento causal*. Madrid: Visor, 1987.
- Vergnaud, G. *L'enfant, la mathématique et la réalité*. Barna. Peter Lang. Trad. Luis Ortega Segura *El niño las matemáticas y la realidad*. Mèxic: Trillas, 1991.

Intervenció Psicopedagògica en els Trastorns de Desenvolupament

PROFESSOR:

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

1. Conèixer i aprofundir en les principals característiques i necessitats educatives de les persones amb trastorns en el desenvolupament
2. Disposar del coneixement teòric i pràctic per a l'avaluació psicopedagògica de les persones amb trastorns en el desenvolupament
3. Conèixer les principals eines i instruments d'avaluació psicopedagògica.
4. Conèixer els serveis de suport psicopedagògic i educatiu, fonts d'informació i recerca més rellevants.

CONTINGUTS:

1. Característiques i necessitats educatives de les persones amb trastorns en el desenvolupament i les seves dimensions en relació a la intervenció psicopedagògica
 - 1.1. El retard mental
 - 1.2. La discapacitat motriu
 - 1.3. La discapacitat auditiva
 - 1.4. La discapacitat visual
 - 1.5. L'autisme
2. L'avaluació psicopedagògica dels alumnes amb trastorns en el desenvolupament. Característiques generals i específiques.
 - 2.1. Principals eines i instruments d'avaluació psicopedagògica.
 - 2.2. Elaboració i adaptació de proves d'avaluació
3. La Resposta Educativa. Característiques i serveis de suport psicopedagògic i educatiu
4. Treball col·laboratiu amb altres professionals

METODOLOGIA:

- *Sessions de Classe Presencial*: Serviran per a l'exposició dels fonaments de cada tema, les orientacions per al desenvolupament dels treballs individuals o grupals de cada bloc, la posada en comú dels treballs grupals, l'elaboració de les conclusions de cada tema i l'exposició final de treball grupal.
- *Sessions de Treball Dirigit*: Les sessions de treball dirigit són espais per a l'elaboració dels treballs pràctics, la tutorització per part dels professor dels treballs pràctics.
- *Tutoria*: Les sessions de tutoria individual es destinen a fer el seguiment del procés de participació de cada estudiant. Al llarg del quadrimestre cada estudiant haurà de fer una tutoria individual.
- *Pla de Treball*: S'estructura en 2 blocs: Treballs individuals de cada bloc de continguts: per a cada tema es donarà una orientació del treball individual que s'ha de fer. Treball en grup de tota l'assignatura: s'establirà un pla de treball per tot el quadrimestre i es farà el seguiment corresponent.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

Elaboració dels treballs pràctics individuals. Participació en l'elaboració dels treballs de grup. Contingut i exposició parcial del treball en grup.

Avaluació de resultats:

Prova escrita final de curs.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Ann Tomlinson, C. *El aula diversificada*. Barcelona: Octaedro, 2001.
- AAMR *Retraso mental. Definición y sistemas de apoyo* Madrid: Alianza, 1997.
- Brown, L. *Criterios de funcionalidad*. Barcelona: Milan. Fundació Catalana Síndrome de Down, 1989.
- Freixa M. *Familia y deficiencia mental* Amarú Ediciones 1993.
- Gallardo, M, i altres *Discapacidad motórica. Aspectos psicoevolutivos y educativos*. Málaga: Aljibe, 1994.
- Giné, C. i altres *Trastornos del desenvolvament i necessitats educatives especials* Barcelona: UOC, 1997.
- Giné, C (coord.) *Los niños con discapacidad en la escuela: recursos para la evaluación y la enseñanza*. Comunicación, Lenguaje y Educación, 1994.
- Gotzens A. i Marro S. *Sordera y percepción auditiva*, 2001.
- Luque, D. i Romero, J. *Trastornos del desarrollo y adaptación curricular* Málaga: Aljibe, 2002.
- Rosa A; Ochaita, E. *Psicología de la ceguera*. Madrid. Alianza Editorial, 1993.
- Verdugo, M.A *Personas con discapacidad. Perspectivas psicopedagógica y rehabilitadoras*. Madrid. Siglo XXI, 1995.

Bibliografia complementària:

- Del Ricón Igea, B. (coord.) *Presente y futuro del trabajo psicopedagógico*. Barcelona: Ariel, 2001.
- Covington, M.V. *La voluntad de aprender. Guía para la motivación en el aula*. Madrid: Alianza, 2000.
- Kaufman, A.S. *Psicometria Razonada con el WISC-R* Mèxic: Manual Moderno, 1982.
- Reynolds, D. i altres *Las escuelas eficaces: claves para mejorar la enseñanza*. Aula XXI Madrid: Santillana, 1997.

Mètodes d'investigació en Educació

PROFESSORA: Núria SIMÓ i Gil

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

- Conèixer i comprendre els diferents mètodes d'investigació qualitativa en relació als models de recerca en els quals es fonamenten.
- Desenvolupar processos d'anàlisi i interpretació de les dades en el context d'una recerca.
- Promoure una visió oberta i complexa sobre què és la investigació que guiï la presa de decisions dels mètodes a desenvolupar segons l'orientació de la recerca.

CONTINGUTS:

Els nuclis temàtics que es detallen a continuació estan pensats amb la finalitat que els estudiants visquin totes les fases d'una investigació qualitativa

Tema 1: Aproximació conceptual a la investigació qualitativa

- 1.1. Caracterització de la recerca educativa
- 1.2. Naturalesa de la perspectiva qualitativa en la investigació
- 1.3. Mètodes de la investigació qualitativa

Tema 2: Procés i disseny de la investigació qualitativa

- 2.1. Decisions a l'entorn de la recollida de dades
- 2.2. La rigorositat en les investigacions qualitatives
- 2.3. Les parts del projecte d'investigació
- 2.3. La realització d'un estudi de cas

Tema 3: La planificació de la recerca

- 3.1. L'entrada al camp: La negociació
- 3.2. La construcció de la informació al camp: mapes socials, temporals i espacials
- 3.3. La selecció dels informants claus

Tema 4: La recollida de dades

- 4.1. Eines per a la recollida d'informació en el camp: l'observació participant i l'entrevista
- 4.2. Eines complementàries per a la recollida d'informació: documents i qüestionaris
- 4.3. L'ètica de l'investigador/a en la recollida de dades

Tema 5: L'anàlisi de dades

- 5.1. Característiques de l'anàlisi qualitativa
- 5.2. Fases per a la realització de l'anàlisi de dades qualitativa
- 5.3. Elaboració de matrius: categorització i triangulació

Tema 6: L'informe d'investigació

- 6.1. Característiques dels informes d'investigació des de la metodologia qualitativa
- 6.2. La redacció de l'informe de recerca
- 6.3. Formes de comunicar els resultats

METODOLOGIA:

- *Sessions de Classe Presencial*: Presentació dels conceptes clau de cada tema. Revisió i anàlisi de les lectures realitzades. Resolució dels dubtes conceptuals de cada tema.
- *Sessions de Treball Dirigít*: Aquestes sessions es dedicaran al seguiment per part de la professora de la realitat

zació de la recerca de cada grup. Caldrà utilitzar els conceptes necessaris per comprendre el desenvolupament de la investigació i realitzar els procediments adequats per tirar-la endavant.

- *Tutoria*: Caldrà fer 4 tutories de grup per a la devolució de cada fase de la recerca i una tutoria individual de seguiment de l'assignatura.

- *Pla de Treball*: A principi de curs s'especificaran les dates de lliurament de les fases de la recerca. Fase 1: Disseny de la investigació; Fase 2: Recollida de dades; Fase 3: Anàlisi de dades i Fase 4: Presentació oral i lliurament de l'informe d'investigació. A cada fase s'especificaran les tasques que cal fer i el calendari de presentació.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

Seguiment del treball de grup en les sessions de treball dirigit, correcció i devolució de cada una de les fases de la investigació a tot el grup.

Avaluació de resultats:

Presentació oral i escrita de la recerca realitzada amb la incorporació de tots els canvis introduïts al llarg del semestre.

Lectura i realització d'un informe d'una recerca qualitativa.

Autoavaluació individual del procés d'aprenentatge realitzat al llarg de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Arnal, J. i altres. *Investigación educativa. Fundamentos y metodología*. Barcelona: 1992.

Arnaus, R. *Complicitat i interpretació. El relat d'una etnografia educativa*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1996.

Bertely, M. *Conociendo nuestras escuelas. Un acercamiento etnográfico a la cultura escolar*. Barcelona: Paidós. Maestros y Enseñanza, 6, 2000.

Cohen, L.; Manion, L. *Métodos de investigación educativa*. Madrid: Muralla, 2000.

Rincon, D. i altres. *Técnicas de investigación en ciencias sociales*. Madrid: Dykinson, 1995.

Rodríguez, G; Gil, J.; García, E. *Metodología de la investigación cualitativa*. Malaga: Aljibe, 1996.

Salgueiro, A. *Saber docente y práctica cotidiana. Un estudio etnográfico*. Barcelona: Octaedro, 1998.

Sancho, J. M. i altres. *Aprendiendo de las innovaciones en los centros*. Madrid: CIDE, 1993.

Sandín, M.P. *Investigación cualitativa en educación Fundamentos y tradiciones*. Madrid: MacGraw-Hill, 2003.

Walker, R. *Métodos de investigación para el profesorado*. Madrid: Morata, 1988.

Wittrock, M. C. *La investigación en la enseñanza. Enfoques, teorías y métodos*. Vols I, II, III. Barcelona: Paidós, 1988.

Woods, P. *La escuela por dentro*. Barcelona: Paidós, 1989.

Bibliografia complementària:

Caballero, Z. *Aulas de colores y sueños. La cotidianidad en las escuelas multiculturales*. Barcelona: Octaedro-EUB, 2001.

Carbonell, J i altres. *Magribins a les aules. El model de Vic a debat*. Vic: Eumo Editorial, 2002.

Cochran-Smith, M.; Lytle, S. L. *Dentro/Fuera. Enseñantes que investigan*. Madrid: Akal, 2002.

Elliott, J. *Práctica, recerca i teoria en educació*. Vic: Eumo Editorial, 1986.

Fierro, C. *Transformando la práctica docente. Una propuesta basada en la investigación-acción*. Barcelona: Paidós. Maestros y enseñanza, 3, 1999.

- Goetz, J. P.; Lecompte, M. D. *Etnografía y diseño cualitativo en investigación educativa*. Madrid: Morata, 1988.
- Stake, R. E. *Investigación con estudio de casos*. Madrid: Morata, 1998
- Taylor, S. J.; Bogdan, R. *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*. Barcelona: Paidós, 1998.
- Woods, P. *Experiencias críticas en la enseñanza y el aprendizaje*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Woods, P.; Hammersley, M. *Género, cultura y etnia en la escuela*. Barcelona: Paidós, 1996.

Seminaris

PROFESSORA: Isabel CARRILLO I FLORES

Annual. 9 crèdit

OBJECTIUS:

L'assignatura vol oferir espais de comunicació i de reflexió individual i col·lectiva amb la finalitat de:

- a) Pensar el món actual i les problemàtiques socials i educatives;
- b) Introduir-se en la psicopedagogia i tenir uns coneixements generals bàsics sobre el seu significat, història, funcions...;
- c) Conèixer diferents àmbits i pràctiques psicopedagògiques;
- d) Posar en pràctica alguns coneixements i competències necessaris per l'acció psicopedagògica relacionades amb la recerca, l'assessorament i la deontologia professional.

CONTINGUTS:

Els continguts s'estructuren en tres seminaris:

Seminari 1: Societat i Psicopedagogia

- Característiques de les societats actuals i problemes socials i educatius
- Aproximació conceptual a la psicopedagogia i evolució històrica
- Funcions dels/les professionals de la psicopedagogia

Seminari 2: Perfil i deontologia professional

- La formació teòrica i pràctica: els sabers i les competències fonamentals en la pràctica psicopedagògica
- La deontologia professional

Seminari 3: Àmbits de la psicopedagogia

- Realitats i continguts objecte d'intervenció psicopedagògica: violència juvenil; maltractaments infantils; drogodependències; diversitat cultural; violència de gènere...
- Diferents àmbits i pràctiques psicopedagògiques

METODOLOGIA:

L'assignatura s'estructura en seminaris que es basen en la participació, el diàleg, la reflexió i l'anàlisi oral i escrita, així com el treball cooperatiu de totes les persones assistents.

- *Sessions de Classe Presencial*: Els continguts es treballen a través d'explicacions que introdueixen els diferents temes; conferències i lectures que permeten conèixer i aprofundir en els continguts.
- *Sessions de Treball Dirigit*: Realització de treballs escrits que possibiliten estructurar la informació, comprendre i avançar en el coneixement; recerca d'informació i debats que obren l'espai per expressar-se, contrastar, analitzar i compartir el coneixement.
- *Tutoria*: Dubtes i consultes individuals i col·lectives respecte els diversos treballs a realitzar durant el curs.
- *Pla de Treball*: Al principi del curs es presentarà el Pla de Treball per al primer i el segon quadrimestre de forma detallada.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

Assistència a les diferents sessions dels seminaris (80%)

Realització de les activitats individuals i de grup que es plantegin en les diferents sessions

Avaluació de resultats:

Treballs individuals de reflexió escrita sobre els seminaris 1 i 2

Treball de grup de recerca, reflexió escrita i presentació oral sobre el seminari 3
Memòria individual dels continguts desenvolupats i del procés seguit en els tres seminaris

Observacions:

- Per aprovar l'assignatura cal obtenir un mínim de 5 en cada activitat d'avaluació
- El no seguiment del sistema d'avaluació especificat comporta:
 - a) la realització d'una prova escrita;
 - b) el desenvolupament d'una recerca sobre un àmbit de la psicopedagogia;
 - c) tres treballs de reflexió a partir de lectures relacionades amb els continguts dels seminaris.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Armengol, C. (coord.). *El trabajo en equipo en los centros educativos*. Barcelona: Praxis, 2002.
- Bassedas, E. i altres. *L'assessorament psicopedagògic a Catalunya*. Barcelona: Graó, 2001.
- Bisquerra, R. (coord.). *Modelos de orientación e intervención psicopedagógica*. Barcelona: Praxis, 1998.
- Carretero, M.R.; Pujolàs, P.; Serra, J. *Un altre assessorament per a l'escola*. Barcelona: La Galera, 2002.
- Del Rincón, B. (coord.). *Presente y futuro del trabajo psicopedagógico*. Barcelona: Ariel, 2001.
- Domingo, J. *Asesoramiento al centro educativo: colaboración y cambio en la institución*. Barcelona: Octaedro, 2001.
- Fernández, J. (coord.). *El trabajo docente y psicopedagógico en educación secundaria*. Málaga: Aljibe, 1995.
- Filella, G. (coord.). *La intervenció psicopedagògica en el context no formal. Models d'orientació*. Lleida: Pagès, 1999.
- Hernández, F. (coord.). *Formación del profesorado*. Barcelona: Praxis, 1998.
- Jiménez, R.A. i Porras, R. *Modelos de acción psicopedagógica: entre el deseo y la realidad*. Málaga: Aljibe, 1997.
- Marcelo, C. (coord.). *Asesoramiento curricular y organizativo*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Monereo, C.; Solé, I. (coord.). *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza, 1996.
- Nieto, J.M.; Botias, F. *Los equipos de orientación educativa y psicopedagógica*. Barcelona: Ariel, 2002.
- Rodríguez, M.M. *El asesoramiento en educación*. Málaga: Aljibe, 1996.
- Shön, D. *La formación de profesionales reflexivos*. Barcelona: Paidós, 1992.

Bibliografia complementària:

- Bonals, J. *El trabajo en equipo del profesorado*. Barcelona: Graó, 1996.
- Castells, M. *La era de la información. Vol. I, II, III*. Madrid: Alianza, 1997.
- Comellas, M.J. (coord.). *Las competencias del profesorado para la acción tutorial*. Barcelona: CissPraxis, 2002.
- Delors, J. *Educación: Hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: UNESCO, 1996.
- Diversos autors *Pensamiento crítico vs pensamiento único*. Madrid: Debate, 1998.
- Diversos autors "Trenta anys d'assessorament psicopedagògic institucional a Catalunya". *Àmbits de psicopedagogia*. Juny, 2002.
- Estefania, J. *Contra el pensamiento único*. Madrid: Taurus, 1997.
- Fisas, V. *Cultura de la paz y gestión de conflictos*. Barcelona: Icaria, 1998.
- Goleman, D. *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós, 1996.
- Imbernón, F. (coord.). *La educación en el siglo XXI. Los retos del futuro inmediato*. Barcelona: Graó, 1999.
- Martínez, M. *El contrato moral del profesorado*. Bilbao: Desclée de Brower, 1998.

- Morín, E. *Els set coneixements bàsics per a l'educació del futur*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 2000.
- Morín, E. *Tenir el cap clar*. Barcelona: La Campana, 2001.
- Parrilla, A. (coord.). *Apoyo a la escuela: un proceso de colaboración*. Ed. Mensajero, 1996.
- Pérez de Cuéllar, J. *Nuestra diversidad creativa*. Madrid: Fundación Santamaría SM, 1997.
- Pérez Gómez, A.I. *La cultura escolar en la sociedad neoliberal*. Madrid: Morata, 1998.
- Puig, J.M. *Toma de conciencia de las habilidades para el diálogo*. Madrid: CLE, 1992.
- Sastre, G.; Moreno, M. *Resolución de conflictos y aprendizaje emocional. Una perspectiva de género*. Barcelona: Gedisa, 2002.
- Solé, I. *Orientación educativa e intervención psicopedagógica*. Barcelona: ICE de la UB/Horsori, 1998.
- Vilanou, C. (coord.). *Emili Mira. Els orígens de la psicopedagogia a Catalunya*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1998.

Assignatures Obligatòries de 2n curs

Pràcticum

COORDINACIÓ: José Ramón LAGO MARTÍNEZ

Anual. 15 crèdits.

Per cursar l'assignatura de Pràcticum s'hauran d'haver cursat, prèviament, un mínim de quatre assignatures de primer curs.

OBJECTIUS:

Les pràctiques de Psicopedagogia estan concebudes per proporcionar als estudiants un aprofundiment en els continguts dels estudis de Psicopedagogia en la seva aplicació en àmbits d'intervenció psicopedagògica. Durant el curs 2004-2005, aquests àmbits d'intervenció es concreten bàsicament en entorns escolars i de serveis socials. En aquest sentit, la Facultat d'Educació oferirà places de pràctiques en els següents contextos:

1. Instituts i Centres d'Educació Secundària.
2. Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP).
3. Centres de Recursos per a Alumnes amb Dèficits Auditius (CREDA).
4. Centres d'Educació Especial.
5. Centres d'Educació Infantil i Primària.
6. Centres vinculats a Serveis Socials.
7. Programes de Cooperació Internacional.

TEMPORALITZACIÓ:

Amb caràcter general, les pràctiques es portaran a terme al llarg de vuit setmanes durant els mesos de gener i febrer de 2005. Segons les característiques del Centre o Servei de Pràctiques, es podran concentrar o distribuir en algun altre període del curs acadèmic.

ACTIVITATS A REALITZAR:

L'estudiant col·laborarà en tasques vinculades a la Psicopedagogia amb el personal del centre o servei corresponent. Elaborarà un projecte de treball que desenvoluparà durant el curs.

El projecte de treball serà elaborat per l'alumne d'acord amb els professionals del Centre o Servei de pràctiques i amb el corresponent professor-tutor de la Facultat d'Educació.

Al final del curs acadèmic l'alumne lliurarà una Memòria de Pràctiques al professor-tutor de la Facultat d'Educació. Aquesta memòria inclourà: a) Descripció del Projecte de treball; b) Descripció de la seva posada en pràctica; c) Conclusions del treball portat a terme; d) Valoració global i personal de les pràctiques.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació i la qualificació de l'assignatura de pràctiques el/la professor/a-tutor/a de la Facultat d'Educació corresponent considerarà els següents aspectes:

Assistència de l'estudiant al Centre o Serveis on haurà desenvolupat les pràctiques.

Assistència a reunions i participació en projectes que els Centres o Serveis de pràctiques sol·licitin o admetin.

Assistència a sessions de formació i seguiment de les pràctiques.

Entrevistes amb el professor-tutor.

Memòria de pràctiques.

Informe escrit del professional del Centre o Servei de pràctiques.

Psicologia de la Instrucció

PROFESSOR: Robert RUIZ i BEL

Quadrimestral: 6 crèdits.

INTRODUCCIÓ:

En el context dels estudis de Psicopedagogia aquesta assignatura aborda els principals enfocaments conceptuals sobre l'estudi dels processos d'ensenyament i d'aprenentatge, mostrant-ne les implicacions en la intervenció educativa i la intervenció psicopedagògica aplicada en els entorns escolars i educatius en general.

El programa d'aquesta assignatura està dissenyat de manera que complementi i es vinculi amb el conjunt de continguts dels Estudis de Psicopedagogia i, molt particularment, amb l'assignatura de Disseny Desenvolupament i Innovació del Currículum.

El programa de l'assignatura s'adaptarà, en el seu cas, a les necessitats especials que pugui tenir l'alumnat per assolir els objectius del programa i per participar en les activitats previstes, tant per l'ensenyament i l'aprenentatge sobre els continguts de l'assignatura com per a l'avaluació dels progressos en aquests aprenentatges.

OBJECTIUS:

1. Conèixer, analitzar i avaluar els principals conceptes dels diferents models de la Psicologia de la Instrucció.
2. Conèixer, analitzar i avaluar, els principals punts de similitud i especificitat dels diferents models de la Psicologia de la Instrucció des d'una perspectiva àmplia i general.
3. Conèixer, analitzar i avaluar les bases i els fonaments instruccionals de les pràctiques educatives i psicopedagògiques en els nostres contextos educatius i del disseny i desenvolupament del currículum escolar
4. Analitzar i avaluar els processos d'ensenyament i d'aprenentatge i la seva planificació a partir dels diferents models de la Psicologia de la Instrucció.
5. Analitzar i avaluar els sistemes educatius dels nostres contextos a partir dels enfocaments de la Psicologia de la Instrucció.
6. Analitzar i avaluar les actuals opcions curriculars dels nostres sistemes educatius dels enfocaments de la Psicologia de la Instrucció.
7. Avaluar la compatibilitat dels diferents models de la Psicologia de la Instrucció amb enfocaments de comprensivitat i inclusió escolar i social.
8. Avaluar aplicacions dels diferents models i enfocaments de la Psicologia de la Instrucció: aplicacions en l'àmbit normatiu i legal, curricular i de pràctica educativa i psicopedagògica.

CONTINGUTS:

1. Psicologia de la Instrucció: Marc general
 - 1.1. Els antecedents de la Psicologia de la Instrucció
 - 1.2. Evolució històrica dels principals conceptes
 - 1.3. Enfocaments actuals sobre la Psicologia de la Instrucció
 - 1.4. Psicologia de la Instrucció, Psicopedagogia i intervenció Psicopedagògica
 - 1.5. Les aplicacions de la Psicologia de la Instrucció en el marc escolar i en el disseny del currículum escolar: aspectes generals.
2. Teories i models en Psicologia de la Instrucció
 - 2.1. Els diferents enfocaments conceptuals, teòrics i de models en Psicologia de la Instrucció: Les seves implicacions en la intervenció educativa i psicopedagògica.

- 2.2. Models psicològics: principals enfocaments
- 2.3. Models instruccionals
- 2.4. La Psicologia de la Instrucció en el context del nostre sistema educatiu: la influència de diferents enfocaments en la intervenció educativa i psicopedagògica i en el currículum escolar
- 2.5. Regulacions normatives i legals en els nostres contextos educatius: anàlisi basat en models instruccionals.
3. La Psicologia de la Instrucció com a base d'anàlisi dels processos d'ensenyament i d'aprenentatge
 - 3.1. El professional docent com a subjecte en els processos d'ensenyament i d'aprenentatge: afectivitat, motivació, pensament: aspectes generals.
 - 3.2. Anàlisi i avaluació de la tasca docent
 - 3.3. L'alumne/a com a subjecte en els processos d'ensenyament i d'aprenentatge: afectivitat, motivació, pensament: aspectes generals.
 - 3.4. Anàlisi i avaluació del progrés en l'aprenentatge de l'alumne/a: la seva vinculació amb l'avaluació psicopedagògica
 - 3.5. Contextos i condicions generals d'ensenyament i aprenentatge: entorns escolars i no escolars
4. Psicologia de la Instrucció, comprensivitat i inclusió escolar
 - 4.1. La Psicologia de la Instrucció en les opcions curriculars generals a Catalunya i a l'Estat Espanyol.
 - 4.2. Opcions sobre programació escolar en els nostres contextos educatius: anàlisi basat en aportacions de la Psicologia de la Instrucció. Les seves implicacions en la pràctica educativa i psicopedagògica
 - 4.3. La personalització de l'ensenyament en els nostres sistemes educatius: anàlisi basat en aportacions de la Psicologia de la Instrucció. Les seves implicacions en la pràctica educativa i psicopedagògica
 - 4.4. El Disseny Universal de l'ensenyament i de l'aprenentatge: anàlisi basat en aportacions de la Psicologia de la Instrucció. Les seves implicacions en la pràctica educativa i psicopedagògica
 - 4.5. L'Ensenyament Multinivell: anàlisi basat en aportacions de la Psicologia de la Instrucció. Les seves implicacions en la pràctica educativa i psicopedagògica
 - 4.6. Una Psicologia de la Instrucció per a la comprensivitat i la inclusió escolar i social: principals reptes i enfocaments.

METODOLOGIA:

- *Sessions de Classe Presencial*: Exposicions i discussió sobre els continguts de l'assignatura. Seguiment dels treballs individuals i en grup dels estudiants. Exposicions de treballs dels estudiants. Determinació i registre de conclusions sobre els temes tractats a les sessions.
- *Sessions de Treball Dirigit*: Seguiment virtual de les tasques desenvolupades individualment, i en grup, per part dels estudiants i suport als seus aprenentatges amb relació als continguts de l'assignatura.
- *Tutoria*: Atenció a les necessitats dels estudiants amb relació als requeriments de l'assignatura.
- *Pla de Treball*: En la primera sessió de Classe Presencial el professor presentarà l'assignatura els seus requeriments i un pla general de treball temporalitzat com a guia i referència pel seguiment continuat de l'assignatura. Aquest pla es podrà personalitzar d'acord amb les possibilitats i necessitats singulars dels estudiants per tal que en el marc del conjunt d'activitats puguin participar i aprendre amb relació a les propostes del programa de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

Avaluació del procés:

- Un treball individual d'anàlisi i avaluació de documents vinculats a la pràctica de la intervenció psicopedagògica d'acord amb criteris i models basats en la Psicologia de la Instrucció. El professor presentarà en les primeres sessions de classe presencial: a) les característiques d'aquest treball (índex, estructura, apartats, extensió, terminis, etc.) ; b) una proposta sobre criteris d'avaluació i de qualificació del treball.

Avaluació dels resultats:

- Una prova escrita individual final sobre els continguts de l'assignatura. El professor presentarà en les primeres sessions de classe presencial: a) les característiques d'aquesta prova (estructura, tipus de preguntes, durada, etc.); b) una proposta sobre criteris d'avaluació i de qualificació dels resultats de la seva realització per part dels estudiants

La qualificació final de l'assignatura es basarà en les qualificacions corresponents a cadascuna de les activitats d'avaluació. El professor presentarà en les primeres sessions de classe presencial la proposta de procediment d'estimació d'aquesta qualificació final.

BIBLIOGRAFIA:**Bibliografia bàsica:**

- Coll, C. *Marc curricular per a l'ensenyament obligatori*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1986.
- Coll, C.; et al. *Psicologia de la Instrucció*. Barcelona: UOC, 1997.
- Davidoff, L. *Introducción a la psicología*. Mèxic: McGraw-Hill, 1984.
- Gagné, R.M. i Rohwer, W. Instructional Psychology. *Annual Review of Psychology*, 20, 381-418, 1969.
- Genovard, C. i Gotzens, C. *Psicología de la Instrucción*. Madrid: Santillana, 1990.
- Henson, K. i Eller, B.F. *Psicología educativa para la enseñanza eficaz*. Madrid: Thomson, 2000.
- Morris, C.G. *Psicología*. Madrid: Prentice-Hall, 1997.
- Myers *Psicología*. Madrid: Panamericana, 1991.
- Nye, D.R. *Tres psicologías*. Madrid: Thomson Learning. Paraninfo, 2002.
- Worchel, S. i Shebilske, S. *Psicología. Fundamentos y aplicaciones*. Madrid: Prentice-Hall, 1997.

Bibliografia complementària:

Aquesta bibliografia es complementarà amb la bibliografia de l'assignatura "Disseny, Desenvolupament i Innovació del Currículum" dels Estudis de Psicopedagogia. També i complementàriament s'empraran altres fonts particularment pel que fa a l'àmbit normatiu i legal i a documents orientatius publicats per administracions i institucions públiques.

Orientació Professional

PROFESSORA: Esther FATSINI I MATHEU

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

- Proporcionar elements de reflexió per a la intervenció en orientació professional.
- Analitzar diferents eines i estratègies per a l'orientació professional.
- Conèixer els diferents àmbits d'intervenció, formal i no formal.

CONTINGUTS:

1. Clarificació terminològica.
 - 1.1 Concepte d'orientació i modalitats.
 - 1.2 L'orientació professional
2. Models i teories.
 - 2.1 Models d'ajust
 - 2.2 Models de desenvolupament
 - 2.3 Model d'educació per la carrera.
3. Funcions de l'orientador/a.
4. L'orientació professional i la formació reglada, ocupacional i contínua.
5. El paper de l'orientació en l'elaboració del projecte professional.
 - 5.1. Exploració a nivell personal: Autoconeixement, autoestima, interessos, preferències professionals...
 - 5.2. Coneixement dels recursos i serveis d'intermediació facilitadors de la inserció laboral.
 - 5.3. Mètodes i tècniques d'accés a la professió i l'ocupació.
 - 5.4. El paper dels tests en la tasca orientadora.
 - 5.5. Informació professional.
 - 5.6. La intervenció en l'orientació professional de diferents col·lectius.
6. Disseny de programes d'intervenció.
 - 6.1. Valoració de necessitats educatives.
 - 6.2. Finalitat. Determinació dels objectius prioritaris.
 - 6.3. Planificació de la intervenció: continguts, destinataris, recursos...
 - 6.4. Avaluació i redisseny.
7. Tendències i prospectiva en Orientació Professional.
 - 7.1. Iniciatives i Programes Comunitaris.
 - 7.2. L'orientació professional a Espanya i Catalunya.

METODOLOGIA:

La dinàmica de l'assignatura demana un alt grau de responsabilitat de l'alumnat en el seu aprenentatge, per la qual cosa es realitzaran els diferents tipus de sessions que a continuació es presenten:

- *Sessions de Classe Presencial*: Introducció de temes, orientació dels continguts, seminaris de treball, etc. En aquestes sessions hi haurà un treball impulsat per la professora a partir de textos, vídeos, exposicions, conferències... Poden ser una o dues sessions a la setmana.
- *Sessions de Treball Dirigit*: Realització d'un treball en grup i el seu seguiment virtual i/o presencial del treball grupal, així com activitats individuals i/o col·lectives presencials i no presencials (de recerca d'informació, treball cooperatiu i/o individualitzat...). En aquest cas hi ha un paper actiu de l'alumnat en el procés d'aprenentatge a partir d'activitats pràctiques sobre temes de l'assignatura. Poden ser una o dues sessions a la setmana.

- *Tutories i consultes*: És obligatòria una trobada mínima durant el quadrimestre respecte el procés formatiu realitzat. No obstant, l'alumnat pot sol·licitar-ne les que cregui oportunes.
- *Pla de Treball*: A l'inici de curs es detallaran els diversos Plans de Treball que s'hauran de desenvolupar (de durada aproximada 2/3 setmanes), i que inclouen les sessions de classe presencial i les de treball dirigit que es realitzaran en les sessions següents. En l'organització horària setmanal es contemplarà un espai de temps pel desenvolupament de les diverses activitats a desenvolupar en aquests Plans.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- *Activitats individuals i/o col·lectives*: seguiment del procés a partir de la presentació dels resultats per escrit (treballs, posters, anàlisi de textos...), presentacions orals col·lectives (debats, col·loquis...) i/o individualitzades (tutories personalitzades...).

Treball de grup: seguiment i orientació dels continguts.

Avaluació de resultats:

- Realització d'una *prova d'avaluació individual* al final del quadrimestre de reflexió sobre els diferents aspectes treballats a classe o a partir de les activitats presencials i virtuals. Es pot realitzar amb els materials que s'hagin anat treballant durant el curs.
- Realització d'un *treball de grup* durant el quadrimestre a partir de l'anàlisi de les problemàtiques específiques d'un col·lectiu (a determinar a partir dels interessos de les persones membres del grup) de cara a la seva inserció professional i la tasca d'orientació professional a emprendre. Aquest treball s'exposarà a final de quadrimestre en una sessió específica d'intercanvi de resultats dels diferents treballs que s'hagin desenvolupat durant el curs.

La nota final, per tant, serà la suma dels següents aspectes:

Activitats realitzades durant el quadrimestre:	40%
Treball realitzat en grup:.....	30%
Prova d'avaluació:.....	30%

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Adame, M.T. (coord.). *Orientació per a la inserció sociolaboral dels joves: Recull d'experiències i materials*. Palma: Universitat de les Illes Balears, 1999.
- Álvarez, J. (coord.). *Orientación profesional. Tránsito a la vida activa*. Granada: Grupo editorial universitario, 2001.
- Álvarez, M. *Orientación profesional*. Barcelona: Cedecs, 1995.
- Arnaiz, P.; Guerrero, C. *Discapacidad psíquica: formación y empleo*. Archidona: Aljibe, 1999.
- Brunet, I. (dir.) *Joves i transició al mercat laboral*. Barcelona: Pòrtic, 2001.
- Gallego, S. *Cómo planificar el desarrollo profesional*. Barcelona: Laertes, 1999.
- Montané, J. *Orientación ocupacional*. Barcelona: Ceac, 1993.
- Montané, J.; Martínez, M. *La orientación escolar en la educación secundaria. Una nueva perspectiva desde la educación para la carrera profesional*. Barcelona: PPU, UAB, 1994.
- Padilla, M^aT^a. *Estrategias para el diagnóstico y la orientación profesional de personas adultas*. Barcelona: Laertes, 2001.
- Riart, J. *Elegir una profesión. Proceso de reflexión para elegir bien una profesión*. Barcelona: PPU, 1996.
- Rivas, F. (ed.). *Manual de asesoramiento y orientación vocacional*. Madrid: Síntesis, 1995.
- Rodríguez Moreno, M.L. *La orientación profesional. I. Teoría*. Barcelona: Ariel, 1998.

Rodríguez Moreno, M.L. *El mundo del trabajo y las funciones del orientador*. Barcelona: Barcanova, 1992.
Sánchez, F.J. *Y el año que viene ¿qué?* Barcelona: CissPraxis, 2001.
Valls, F. *Fundamentos de orientación profesional para psicopedagogos*. Almería: Universidad de Almería, 1998.

Bibliografía complementaria:

Álvarez, M. i altres. *La orientación vocacional a través del curriculum y de la tutoría. Una propuesta para la etapa de 12 a 16 años*. Barcelona: ICE, Graó. Materiales para la innovación educativa (MIE), 1991.
AA.VV. *L'orientació professional. Temes a debat*. Barcelona: Institut Municipal d'Educació, 1995.
Fernández Sierra, J. *El trabajo docente y psicopedagógico en Secundaria*. Col: Biblioteca de Educación. Archidona, Málaga: Aljibe, 1995.
Filella, G. (coord.). *La intervenció psicopedagògica en el context no formal*. Lleida: Pagès Eds., 1999.
Fontan, P. *Educación i orientar per al futur. Bases per a una pedagogia prospectiva*. Barcelona: Proa, URLLull, 1995.
Jurado, P. *Integración sociolaboral y educación especial*. Barcelona: PPU, UAB.1993.
Poal, G. *Entrar, quedarse, avanzar*. Madrid: Siglo XXI, 1993.
Puchol, L. *Reorientación de carreras profesionales*. Madrid: ESIC, 1994.
Repetto, E. *Orientación educativa e intervención psicopedagógica*. Madrid: UNED, 1994.
Rodríguez Espinar, S. (coord.). *Teoría y práctica de la orientación educativa*, 1993.
Sanz Oro, R. *Evaluación de programas en orientación educativa*. Madrid: Pirámide, 1990.
Sanz, R.; Castellano, F.; Delgado, J. (eds.). *Tutoría y orientación*. Barcelona: Cedecs, 1996.
Torres, J.A. *La formación del profesor tutor como orientador: análisis de las necesidades de formación del profesor-tutor en el marco de la atención a la diversidad para desempeñar tareas de orientación en el aula*. Jaén: Universidad de Jaén, Servicio de Publicaciones e Intercambio Científico, 1996.
Valls, F. *Programa autoaplicable de asesoramiento vocacional*. Almería: Universidad, Servicio de Publicaciones. Monografías Humanidades, 1996.

Aspectes Sociolingüístics i Didàctics de l'Ensenyament de la Llengua

PROFESSOR: Josep TIÓ i CASACUBERTA

Annual. 9 crèdits

OBJECTIUS:

- Conèixer els principals recursos tant per a l'actualització en didàctica de la llengua com per a la modernització dels ensenyaments.
- Aprofundir en els mecanismes que guien l'aprenentatge oral, tant en l'aspecte de la primera llengua com en les llengües successives.
- Reflexionar sobre alguns conceptes bàsics de l'ensenyament-aprenentatge de les llengües

CONTINGUTS:

I. Informàtica i ensenyament de la llengua

- 1.1 L'ordinador com a eina educativa en llengua; característiques generals.
- 1.2 Tipus de programes per a l'aprenentatge lingüístic de l'alumnat.
- 1.3 Revisió de materials didàctics existents.

II. Recursos per a la preparació i revisió de les activitats de llengua

- 2.1 Recursos informàtics
- 2.2 Recursos basats en reculls de vocabulari (bàsic, disponible; llistes directes i inverses)
- 2.3 Recursos basats en repertoris d'activitats i en repertoris populars
- 2.4 L'avaluació en llengua

III. Aprendre a parlar, aprendre a pensar

- 3.1 El procés d'aprenentatge dels diversos sistemes de la llengua: fonètic, lèxicosemàntic, morfosintàctic, sociolingüístic i pràgmatc
- 3.2 Caracterització del llenguatge infantil

IV. L'aprenentatge de la llengua en un context de diversitat lingüística

- 4.1 Aprenentatge d'una segona llengua: aspectes sociolingüístics i psicolingüístics. Caracterització de l'aprenentatge precoç i de l'aprenentatge tardà.
- 4.2 Recursos per a l'ensenyament-aprenentatge d'una segona llengua. Anàlisi de materials.

V. Llegir i escriure: la comprensió lectora.

- 5.1 La llegibilitat dels textos
- 5.2 Comprensió lectora i inferència
- 5.3 Activitats i recursos per al treball de comprensió lectora

VI. L'ortografia

- 6.1 Situació de l'ortografia dins el conjunt dels aprenentatges lingüístics
- 6.2 Reflexions didàctiques a l'entorn de l'ensenyament de l'ortografia
- 6.3 Activitats i recursos per al treball ortogràfic.

METODOLOGIA:

- *Sesions de Classe Presencial*: Introducció i desenvolupament dels temes; realització d'activitats pràctiques. Plantejament dels treballs de grup. Posada en comú d'algunes activitats de grup en cada tema.
- *Sesions de Treball Dirigit*: Per a cadascun dels sis temes del programa es proposaran diverses possibilitats de treballs individuals o de grup. Es farà un seguiment presencial o virtual dels treballs escollits.
- *Tutoria*: Dubtes individuals o en grup a proposta dels alumnes.
- *Pla de Treball*: per cadascun dels sis temes, cada alumne haurà de dur a terme una de les propostes de treball plantejades (individualment o en grups de dues persones)

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

Elaboració d'un treball (individual o grupal) dels que es proposen per a cada tema.

Avaluació de resultats:

Realització de dues proves individuals, una al final de primer quadrimestre i l'altra al final del segon.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Bassa, R.; Cabot, M.; Díaz, R.; Lladonet, J. *Llengua de pedaç*, Palma: Moll / Conselleria d'Educació, 1991.
- Bryant, P.; Bradley, L.; *Problemas infantiles de lectura*, Madrid: Alianza Editorial, 1998.
- Camps, A.; Milian, M.; Bigas, M.; Camps, M. *L'ensenyament de l'ortografia*, Barcelona: Graó, 1989.
- Crystal, David *Lenguaje infantil, aprendizaje y lingüística*, Barcelona: Médica y Técnica, 1981.
- DDAA, *Llengua i immigració*, Barcelona: Departament de Benestar i Família, 2003.
- Esteban, Jordi *Fem-la petar. Recursos per a la conducció de grups de conversa* Vic: Edicions l'Àlber, 2003.
- Fons, Montserrat *Llegir i escriure per viure*, Barcelona: La Galera, 1999.
- Galí, Alexandre *L'ensenyament de l'ortografia als infants*, Barcelona: Barcino, 1971.
- Genover, J.; Pozo, M.A.; Vilar, J.; *Eines de comprensió de textos. La lectura intensiva a secundària*, Barcelona: Graó, 1998.
- Julià, Joan (ed) *L'ensenyament del català com a L2. De la teoria a la pràctica* Lleida: Edicions de la UdL, 2000.
- Monegal, Carme *156 activitats per a parlar en català* Vic: Edicions l'Àlber, 2003.
- Rivais, Yak *Cienjuegos* Barcelona: Octaedro, 2001.
- Tió, Josep "Informàtica, informació i formació", dins *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura* n. 15, Barcelona: Graó, 1998.
- Trenchs, Mireia (ed.), *Nuevas tecnologías para el autoaprendizaje y la didáctica de lenguas*, Lleida: Editorial Milenio, 2001.

Bibliografia complementària:

- Badia, D.; Vilà, M. *Jocs d'expressió oral i escrita*, Vic: Eumo Editorial, 1984.
- Bosch, Laura *Avaluació del desenvolupament fonològic en nens catalanoparlants de 3 a 7 anys*, Barcelona: ICE/PPU, 1987.
- Cassany, Daniel *Reparar l'escriptura*, Barcelona: ICE/Graó, 1993.
- Cor, Pilar; *Escriure bé*, Barcelona: Ed. 62, 1996.
- Costal, Cassià *Quelcom sobre el llenguatge i la intel·ligència del nen petit*, Barcelona: Edicions del Mall, 1978.
- DDAA, *Comprensión lectora*, Barcelona: Graó, 2001.
- DDAA, *Formar infants productors de textos*, Barcelona: Graó, 1992.
- del Río, M.J.; Pujol, M.; *La llengua oral a l'escola: una introducció*, Barcelona: Ediuoc, 1999.
- Esteban, Jordi *Parlar a l'aula. Activitats per a una segona llengua*, dins "Premi John McDowell 1996"; Barcelona: Departament de Cultura, 1997.
- Jiménez, J.E.; Ortiz, M.del R.; *Conciencia fonológica y aprendizaje de la lectura*, Madrid: Editorial Síntesis, 2001.
- Mas, M.; Melcion, J.; *Nivell llindar per a la llengua catalana*, Barcelona: Departament de Cultura, 1999.
- Serra, Josep M. *Immersion lingüística, rendiment acadèmic i classe social*, Barcelona: Horshori, 1997.
- Tió, Josep *L'ensenyament del català als no catalanoparlants*, Vic: Eumo Editorial, 1982.

Models d'Orientació i Intervenció Psicopedagògica

Professora: J. Ramón LAGO MARTÍNEZ

Annual. 9 crèdits

OBJECTIUS:

- Conèixer i relacionar les característiques fonamentals dels diferents models teòrics d'intervenció amb diferents pràctiques d'intervenció psicopedagògica en els àmbits formals i no formals.
- Conèixer les característiques de l'orientació i la intervenció psicopedagògica en la legislació actual i relacionar les funcions que se li encomana amb els diferents models d'intervenció.
- Identificar algunes estratègies generals per a l'avaluació de necessitats educatives i la planificació de la resposta educativa en cada àmbit d'orientació atenent a models inclusius d'intervenció psicopedagògica.
- Reconèixer i incorporar les aportacions de la recerca psicopedagògica en l'anàlisi i resolució d'algunes situacions pràctiques.

CONTINGUTS:

I. Models d'orientació i intervenció psicopedagògica: marc teóricoconceptual.

- 1.1. Concepte d'orientació i intervenció psicopedagògica.
- 1.2. Enfocaments i models d'orientació i d'intervenció psicopedagògica. Classificacions dels models i enfocaments.
- 1.3. Dimensions fonamentals d'un model d'intervenció psicopedagògica.

II. Classificacions dels models d'orientació i d'intervenció psicopedagògica.

- 2.1. Els models clínics.
- 2.2. Els models de programes.
- 2.3. Els models de consulta.
- 2.4. El model educacional - constructivista.

III. Marc normatiu de l'orientació i la intervenció psicopedagògica en el sistema educatiu actual.

- 3.1. Orientació i intervenció psicopedagògica en la legislació de l'Estat espanyol.
- 3.2. Orientació i intervenció psicopedagògica en la legislació i orientacions de la Generalitat de Catalunya.

IV. Àmbits d'intervenció psicopedagògica en el context escolar.

- 4.1 L'avaluació psicopedagògica.
- 4.2 La col·laboració en l'atenció a la diversitat: Mesures d'atenció a la diversitat. La col·laboració en l'elaboració i desenvolupament de les adaptacions curriculars. Col·laboració en la planificació i desenvolupament de les mesures d'atenció a la diversitat.
- 4.3 La col·laboració en el desplegament del currículum: Assessorament curricular
- 4.4 La col·laboració en l'orientació i l'acció tutorial. Continguts de l'orientació educativa. Col·laboració en el desenvolupament dels àmbits de l'acció tutorial.
- 4.5 Planificació i desenvolupament de l'orientació i la intervenció psicopedagògica: col·laboració entre Serveis i Programes d'atenció a la diversitat

V. Orientació i intervenció psicopedagògica des de l'educació no formal

- 5.1 . Orientació i intervenció psicopedagògica en els serveis d'educació per a l'oci i la cultura, els serveis per a la salut i la millora de la qualitat de vida, els serveis per a la reinsercció social, els serveis per a l'actualització professional i els serveis de recursos i programes educatius.

METODOLOGIA:

- *Sessions de Classe Presencial*: Serviran per a la introducció dels conceptes fonamentals de cada tema, la presentació de les activitats en grup, les orientacions per al desenvolupament i ajustatge del treball en grup, la posada en comú dels treballs en grup, l'elaboració de les conclusions de cada tema i l'orientació del treball de síntesi individual que cada alumne ha de realitzar a partir del treball en grup, les aportacions fetes a classe i les analitzades en les fonts d'informació bàsica i complementàries de cada tema.
- *Sessions de Treball Dirigit*: Les sessions de treball dirigit són espais per al seguiment de les aportacions individuals fetes de manera presencial o virtual al treball en grup, la resolució de dubtes i l'orientació per al treball en grup, tant en petit grup o amb el grup classe.
- *Tutoria*: Les sessions de tutoria individual es destinen a fer el seguiment del procés d'elaboració de la síntesi individual de cada estudiant. A llarg de cada un dels quadrimestres del curs cada estudiant haurà de fer una tutoria individual per al seguiment de la síntesi.
- *Pla de Treball*: Servirà per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Es fa una introducció de cada tema, es marquen objectius i competències que es considera que s'han d'assolir, l'estructura dels continguts, les activitats individuals a realitzar i les activitats en grup.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

Elaboració de les conclusions i incorporació de les modificacions acordades a classe de, almenys, 3 treballs grupals dels que es realitzen de cada tema.

Avaluació de resultats:

- . Realització de dues proves individuals, una al final de primer quadrimestre i altra al final del segon.
- . Realització de una síntesi individual de tots els temes treballats a presentar al final de curs.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Alonso, J. *Orientación educativa. Teoría, evaluación e intervención*. Síntesis, 1995.
- Bassedes, E. i altres *L'assessorament psicoeducatiu a Catalunya*. Barcelona: Graó, 2001.
- Bisquerra, R. (coord). *Modelos de orientación e intervención psicopedagógica*. Barcelona: Praxis, 1998.
- Carretero, M.R.; Pujolàs, P.; Serra, J. *Un altre assessorament per a l'escola*. Barcelona: La Galera, 2002.
- Del Rincón, B. (coord.). *Presente y futuro del trabajo psicopedagógico*. Barcelona: Ariel, 2001.
- Domingo, J. *Asesoramiento al centro educativo: colaboración y cambio en la institución*. Barcelona: Octaedro, 2001.
- Fernández, J. (coord). *El trabajo docente y psicopedagógico en educación secundaria*. Málaga: Aljibe. 1996
- Filella, G. (coord.). *La intervenció psicopedagògica en el context no formal. Models d'orientació*. Lleida: Pagès, 1999.
- Jiménez, R.A. i Porras, R.. *Modelos de acción Psicopedagógica: entre el deseo y la realidad*. Málaga: Aljibe. 1997
- Marcelo, C. (coord.). *Asesoramiento curricular y organizativo*. Barcelona: Ariel: 1997
- Martín, E. i Tirado, V. (coords.). *La orientación educativa y profesional en la educación secundaria*. Barcelona: ICE-UB/Horsori. 1997
- Monereo, C. i Solé, I. (coords.). *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza Psicología, 1996.
- Monereo C. (coord.). *Models d'orientació i intervenció psicopedagògica*. Barcelona: UOC, 2003.
- Rodríguez, M.M. *El asesoramiento en educación*. Aljibe. Málaga. 1996.
- Solé, I. *Orientación educativa e intervención psicopedagógica*. Barcelona: ICE de la Universitat de Barcelona/Horsori. 1998.

Bibliografia complementària:

Marchesi, A. Coll, C. Palacios, J. *Desarrollo psicológico y educación. Vol III: Necesidades Educativas Especiales*. Madrid: Alianza Editorial, 1990.

Martin, E. I Mauri, T. (coords.). *La atención a la diversidad en la educación secundaria*. Barcelona: Horsori, 1998.

Onrubia, J.; Fillat, D.; Martinez, M. i Udina, M. *Criteris Psicopedagògics per a l'atenció a la diversitat*. Barcelona. Departament d'Ensenyament, 1998.

Parrilla, A. *Apoyo a la escuela: un proceso de colaboración*. Bilbao: Mensajero, 1996.

Paradigmes Educatius i Fenòmens Socials Contemporanis

PROFESSOR: Antoni TORT i BARDOLET

Anual. 9 crèdits.

OBJECTIUS:

- Analitzar els canvis culturals i socials que impliquen un augment de l'exigència professional.
- Identificar les respostes que es donen des de l'educació en general i des de la psicopedagogia en particular.
- Construir conjuntament una panoràmica de les aportacions pedagògiques (models, enfocaments i corrents...) que intenten millorar la funció de l'educació en el marc de les dinàmiques socials contemporànies.

CONTINGUTS:

1. Tradició i canvi en educació.
El paper de l'educació en una societat canviant: crisi o adaptació.
L'educació com a activitat de conservació, d'innovació i de reconstrucció de l'experiència.
2. Educació i nous contextos socials
Cultura local i cultura mundial; globalitat i globalització.
La ciutat educadora. Escola, comunitat i territori
Presencialitat i virtualitat. De l'obligatorietat a la desescolarització.
Noves estructures per a l'educació: sistemes, institucions i xarxes.
3. Cultures escolars, cultures infantils i juvenils.
Entorns experiencials i educatius de la infància.
La infància i la joventut en la societat del coneixement i de l'espectacle.
Tecnologies per a a formació i el lleure. De la TV a Internet.
4. La construcció social del currículum.
L'estatus del saber acadèmic en una societat en transformació.
La recontextualització pedagògica.
Formes d'excel·lència i competències bàsiques.
El paper del professorat i de la psicopedagogia.
5. Educació i comunitat.
Institucions educatives: entorns de fiabilitat i acollida?
Opinió pública i educació.
Factors de desigualtats en educació
La igualtat d'oportunitats: mesures i estratègies.
6. L'educació i el futur.
L'educació al llarg de la vida.
Formació i ciutadania.
El futur dels sistemes educatius.

METODOLOGIA:

- *Sessions de classe*: Explicacions inicials per part del professor, i exposicions públiques per part de l'alumnat.
- *Sessions de treball dirigit*: Lectures recomanades, discussions en petit grup
- *Tutories*: Seguiment individualitzat i en petit en grup.
- *Pla de treball*: A l'inici de curs es determinarà el seguiment del treball setmanal que es durà a terme en rela-

ció a la lectura i comentari de textos proporcionats pel professor i el calendari bimensual de redacció de la memòria de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- assistència i participació en l'activitat d'aula i en altres activitats que s'organitzin.
- redacció d'escrits i exposicions orals realitzades regularment a l'aula.

Avaluació de resultats:

- elaboració d'una memòria de l'assignatura que inclourà comentaris de diversos articles i d'un llibre.

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia bàsica:

- Buckingham, D., *Creixer en la era de los medios electrónicos: tras la muerte de la infancia*. Madrid: Morata, 2002.
- DDAA *La educación en el siglo XXI. Los retos del futuro inmediato*. Barcelona: Graó, 2000.
- Dahlberg, G., Moss, P., Pence, A., *Més enllà de la qualitat*. Barcelona: Rosa Sensat, 1999.
- Delors, J., *et. al. Hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Unesco, 1996.
- Fibla, P. *El patrimoni ètic de la modernitat. Educació i valors*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
- Gardner, H. *La mente no escolarizada. Cómo piensan los niños y cómo deberían enseñar las escuelas*. Barcelona: Paidós, 1993.
- Giddens, A. *Consecuencias de la modernidad*. Madrid: Alianza Editorial, 1996.
- Gimeno Sacristan, J. Carbonell, J., (eds.). *El sistema educativo. Una mirada crítica*. Barcelona: Praxis, 2004.
- Hargreaves, A., *Enseñar en la sociedad del conocimiento*. Barcelona: Octaedro, 2002.
- Hargreaves, A., Earl, L., Ryan, J., *Una educación para el cambio. Reinventar la educación de los adolescentes*. Barcelona: Octaedro, 2004.
- Planas, J., *et. al. La escuela y la nueva ordenación del territorio. Los retos de la institución educativa*. Barcelona: Octaedro, 2004.
- Postman, N., *Fi de l'educació. Una redefinició del valor de l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 2000.
- Postman, N., *La desaparició de la infantesa*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Sennett, R., *La corrosión del carácter*. Barcelona: Anagrama, 2000.

Bibliografia complementària:

- Arendt, H. *La crisi de la cultura*. Dins: Arendt, H.; Finkelkraut, A. *La crisi de la cultura*. Barcelona: Pòrtic, 1989.
- Beck, U. *Qué es la globalización?* Barcelona: Paidós, 1998.
- Bosch, E., *Educació i vida quotidiana*. Vic: Eumo Editorial, 2003.
- Cardús, S., *El desconcert de l'educació*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Castells, M., *La era de la informació. Economía, sociedad y cultura*. Madrid: Alianza Editorial, 1997-98. (3 vols.)
- Colom, A.J.; Melich, J.C. *Después de la modernidad. Nuevas filosofías de la educación*. Barcelona: Paidós, 1994.
- Debord, G., *Nuevos comentarios sobre la sociedad del espectáculo*. Barcelona: Anagrama, 1999.
- Duch, Ll. *La educación y la crisis de la modernidad*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Fullan, M., *Las fuerzas del cambio. La continuación*. Madrid: Akal, 2004.
- Giroux, H., *La inocencia robada. Juventud, multinacionales y política cultural*. Madrid: Morata, 2003.
- Lipovetski, G. *El imperio de lo efímero*. Barcelona: Anagrama, 1990.

- Marín, E.; Tresserras, J.M. *Cultura de masses i postmodernitat. (Elogi i crítica de la comunicació contemporània)*. València: Editorial 3i4, 1994.
- Perrenoud, P., *Diez nuevas competencias para enseñar*. Barcelona: Graó, 2004. Sartori, G. *Homo videns*. Barcelona: Taurus, 1998.
- Soler, M. *Dues visions antagòniques de l'educació des de la talaia intencional*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1998.
- Steinberg, Sh.R., Kincheloe, J.L., (comps.), *Cultura infantil y multinacionales*. Madrid: Morata, 2000.
- Stenhouse, L. *Cultura y educación*. Morón: Publicaciones MCEP, 1997.
- Tort, A. *Opinions públiques sobre l'educació*. Barcelona: Ceac, 1997 .
- Vattimo, G. *La sociedad transparente*. Barcelona: Paidós, 1990.

Educació Especial

PROFESSOR: Pere PUJOLÀS i MASET

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

1. Descriure i analitzar els plantejaments actuals de l'Educació Especial
2. Fonamentar, des d'una perspectiva psicopedagògica, sociològica i ètica, el plantejament inclusiu de l'Educació Especial.
3. Descriure i analitzar estratègies de socialització entre alumnes corrents i alumnes amb necessitats educatives especials.
4. Descriure i analitzar estratègies i recursos per a la pràctica de l'Educació Especial des d'un plantejament inclusiu.
5. Descriure i analitzar estratègies i recursos per a l'estructuració cooperativa de l'aprenentatge.

CONTINGUTS:

Introducció: Algunes consideracions generals

1. Descripció i anàlisi dels plantejaments actuals de l'Educació Especial:
 - Plantejament selectiu
 - Plantejament selectiu amb integració parcial
 - Plantejament inclusiu
2. Estratègies de socialització entre alumnes corrents i alumnes amb necessitats educatives especials
 - Programes per ensenyar habilitats socials als alumnes integrats
 - Programes per ensenyar i motivar els alumnes corrents a participar en la integració
 - Estratègies i recursos per fomentar la interacció entre alumnes integrats i alumnes corrents
3. Resolució d'un cas pràctic: Estudi de cas (I)
4. La pràctica de l'Educació Especial des d'un plantejament inclusiu: una base curricular comuna per a tot l'alumnat.
 - La personalització de l'ensenyament: els Plans de Treball Personalitzats
 - L'autoregulació de l'aprenentatge: estratègies i recursos per fomentar l'autonomia dels alumnes.
 - Canvis en l'organització de la classe i l'estructuració de l'aprenentatge
5. L'estructuració cooperativa de l'aprenentatge: algunes consideracions generals i estratègies i recursos per estructurar l'aprenentatge de forma cooperativa.
6. Resolució d'un cas pràctic: Estudi de cas (II)
7. Fonamentació psicopedagògica, sociològica i ètica d'un enfocament inclusiu de l'Educació Especial.

METODOLOGIA:

- *Sessions de classe*. Sessions amb tot el grup d'alumnes. Serviran per presentar els continguts dels diferents temes.
- *Sessions de treball dirigit*. Serviran per intercanviar punts de vista i plantejar dubtes sobre els continguts de cada tema i per fer el treball pràctic sobre l'estudi de cas (tema 3 i tema 6).
- *Tutories individuals*. El professor farà un seguiment del progrés de cada estudiant en el treball personal de l'assignatura.
- *Pla de treball*. La seqüència que es seguirà en cada un dels temes és la següent: (1) Amb tot el grup classe: presentació general dels continguts del tema; (2) individualment: ampliació dels continguts a partir de la bibliografia i la documentació complementària facilitada pel professor; (3) sessió de treball dirigit, en equip (amb la presència del professor) o individualment (a través del campus virtual) sobre els continguts

del tema, per intercanviar punts de vista i plantejar dubtes; (4) amb tot el grup classe: sessió de debat sobre els continguts del tema, amb aportacions dels alumnes (a partir del treball en equip o individual fet anteriorment); (5) sessió de treball dirigit, en equip (amb la presència del professor) o individualment (a través del campus virtual) per resumir en forma de conclusions els principals continguts del tema; i (6) presentació de les conclusions a través del campus virtual.

El professor facilitarà als estudiants, a l'inici de cada tema, el *pla de treball* amb la indicació de les activitats que s'hauran d'anar realitzant, tant a nivell individual com a nivell d'equip.

AVALUACIÓ:

Avaluació del procés:

Es farà per mitjà de les conclusions elaborades pels estudiants al final de cada tema, de les sessions de treball dirigit i de les sessions de tutoria individuals.

Avaluació dels resultats:

Es farà per mitjà de les activitats realitzades a classe, de la presentació oral i escrita de les conclusions de cada tema i dels treballs en equip, i d'una prova final escrita.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Coll, C. «Estructura grupal, interacció entre alumnes y aprendizaje escolar». Dins *Infancia y Aprendizaje*, 27/28, 1984, pp. 119-138.

Cuomo, N. *La integración escolar. ¿Dificultades de aprendizaje o dificultades de enseñanza?*. Madrid: Visor, 1994.

Echeita, G. i Martín, E. «Interacción social y aprendizaje». Dins Coll, C., Palacios, J. i Marchesi, A. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Vol. III*. Madrid: Alianza, 1990, pp. 49-67.

Johnson, D.W i Johnson, R.T. «Una visió global de l'aprenentatge cooperatiu». Dins *Suports. Revista catalana d'Educació especial i atenció a la diversitat*, Vol. 1, núm. 1, 1997, pp. 54-64.

Johnson, D.W., Johnson, R.T. i Holubec, E.J. *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Buenos Aires: Paidós, 1999.

Ovejero, A. *El aprendizaje cooperativo. Una alternativa eficaz a la enseñanza tradicional*. Barcelona: PPU, 1990.

Parrilla, A. *El profesor ante la integración escolar: Investigación y formación*. Capital Federal (Argentina): Cincel, 1992.

Porter, G.L. "Elements crítics per a escoles inclusives. Creant l'escola inclusiva: una perspectiva canadenca basada en quinze anys d'experiència". Dins *Suports. Revista Catalana d'Educació Especial i Atenció a la Diversitat*. Vol. 5, núm. 1, 2001, pàg. 6-14.

Pujolàs, P. *Aprender juntos alumnos diferentes. Els equips d'aprenentatge cooperatiu a l'aula*. Vic: Eumo Editorial, 2003.

Stainback, S. B. "Components crítics en el desenvolupament de l'educació inclusiva". Dins *Suports. Revista Catalana d'Educació Especial i Atenció a la Diversitat*. Vol. 5, núm. 1, 2001, pàg. 26-31.

Stainback, W., Stainback, S. *Aulas Inclusivas*. Madrid: Narcea, 1999.

Bibliografia complementària:

Puig, J., Romeu, T. *L'escola ha de donar resposta a tots els alumnes*. Barcelona: PPU, 1991.

Pujolàs, P. *Atención a la diversidad y aprendizaje cooperativo en la Educación Obligatoria*. Archidona (Málaga): Aljibe, 2001.

Ruiz, R. "Les Adecuacions Curriculars Individualitzades a l'escola Inclusiva com a elements d'un sistema. Consideracions sobre la seva extrapolació al nostre sistema educatiu". Dins *Suports. Revista catalana d'Educació especial i atenció a la diversitat*, vol. 1, núm. 1, 1997, p. 45-53.

- Ruiz, R. “Algunes reflexions i propostes sobre aspectes conceptuals i pràctics del disseny de Bases Curriculars per a tot l'alumnat i per la seva adequació personalitzada”. Dins *Suports. Revista catalana d'Educació especial i atenció a la diversitat*, vol. 3, núm. 2, 1999.
- Rué, J. *El treball cooperatiu*. Barcelona: Barcanova, 1991.
- Pujolàs, P. “Reflexions ètiques a l'entorn de l'educació especial”. Dins *Drets humans i educació. Actes de la Primera Jornada sobre Drets Humans i Educació*. Girona: Institut de Ciències de l'Educació Universitat de Girona, 1996.

Disseny, Desenvolupament i Innovació del Currículum

PROFESSOR: Robert RUIZ i BEL

Quadrimestral. 6 crèdits

INTRODUCCIÓ:

L'assignatura "Disseny, Desenvolupament i Innovació del Currículum" proporciona, en el context dels Estudis de Psicopedagogia, informació sobre les característiques dels currículums escolars en els nostres contextos educatius. També proporciona a l'alumnat d'aquests estudis elements per a la vinculació de les activitats d'avaluació psicopedagògica a la determinació de mesures d'intervenció en els contextos escolars i educatius en un sentit ampli.

L'enfocament d'aquesta assignatura en els Estudis de Psicopedagogia de la Facultat d'Educació de la Universitat de Vic té, també, els propòsits de proporcionar als estudiants:

- Informació actualitzada sobre el present i l'evolució del currículum escolar a Catalunya i a l'Estat espanyol i sobre les orientacions i corrents generals en el desenvolupament del currículum en el context internacional.
- Elements aplicats a la planificació de processos d'ensenyament i d'aprenentatge, per al disseny de programes i d'activitats de caràcter educatiu en àmbits escolars i educatius no escolars en sentit ampli.
- Una visió crítica i rigorosament fonamentada sobre els currículums escolars i la planificació currículum en general.
- Aportacions i enfocaments actuals i rellevants pel disseny del currículum i la planificació d'entorns escolars i educatius en general, des de posicions de comprensivitat i inclusió escolar i social.
- Condicions per a continuar ampliant i aprofundint sobre la temàtica de l'assignatura a partir de l'accés a les principals fonts i recursos.

El programa de l'assignatura, s'adaptarà, en el seu cas, a les necessitats especials que pugui tenir l'alumnat per a assolir els objectius del programa i per a participar en les activitats previstes, tant per l'ensenyament i l'aprenentatge sobre els continguts de l'assignatura com per a l'avaluació dels progressos en aquests aprenentatges.

OBJECTIUS:

1. Conèixer, analitzar i avaluar els principals aspectes conceptuals i aplicats de l'elaboració, desenvolupament i desplegament de currículums escolars i educatius.
2. Conèixer, analitzar i avaluar els principals models i opcions curriculars i estimar els seus punts forts i febles de manera contextualitzada.
3. Conèixer i analitzar les principals opcions curriculars del sistema educatiu de Catalunya i de l'Estat espanyol.
4. Avaluar les implicacions de diferents models i opcions curriculars amb relació a altres elements dels sistemes educatius.

Elaborar currículums i programacions des de perspectives basades en el Disseny universal de l'aprenentatge, l'ensenyament multinivell i propostes i orientacions d'organismes internacionals.

CONTINGUTS:

1. El currículum escolar: aspectes generals
 - 1.1. Els conceptes de Currículum.
 - 1.2. Les característiques específiques del currículum escolar
 - 1.3. Les característiques específiques dels currículums per a l'ensenyament obligatori

- 1.4. Tradicions en l'elaboració dels currículums escolars: polítiques centrals i polítiques descentralitzades.
- 1.5. Les fonts del currículum
- 1.6. Definicions de components i elements del currículum: continguts i objectius
- 1.7. Els objectius i la seva formulació
- 1.8. Formulació terminal d'objectius per a l'avaluació sumativa
- 1.9. Formulació general d'objectius per a la determinació (guia) de la direcció dels processos educatius
- 1.10. Les taxonomies d'objectius educatius
- 1.11. La seqüència d'intencions educatives: seqüències per continguts i seqüències per objectius: diferents enfocaments
- 1.12. Els graus concreció de les intencions educatives
- 1.13. El concepte de currículum prescriptiu
- 1.14. Elaboració de parts d'un currículum prescriptiu
2. Els currículums prescriptius
 - 2.1. Els decrets de currículum
 - 2.2. Anàlisi dels components prescriptius del currículum de l'ESO: LOGSE, i Decret 96
 - 2.3. Comprensivitat i elements prescriptius en el currículum de l'ESO
 - 2.4. L'atenció a la diversitat i la personalització de l'ensenyament en la LOGSE i els decrets de currículum
 - 2.5. Especial èmfasi en el decret 96/92)
 - 2.6. Les definicions normatives de currículum escolar
 - 2.7. Les disposicions sobre necessitats educatives especials
 - 2.8. El concepte de «desplegament del currículum»: Projecte Curricular de Centre, Programació de Cicle, Unitats de programació i Crèdits.
 - 2.9. Les disposicions sobre Projecte Curricular de Centre i altres desplegaments del currículum escolar en els centres docents
 - 2.10. Les implicacions de la "Ley de Calidad del Sistema Educativo" (LOCE) en els currículums generals i el seu desplegament en els centres docents.
3. Procediments generals de planificació de processos d'ensenyament i d'aprenentatge aplicats a l'àmbit escolar i en àmbits amb finalitats educatives.
 - 3.1. Elements comuns a la planificació de processos de planificació educativa.
 - 3.2. Tipus de crèdits a l'ESO
 - 3.3. Components dels crèdit
 - 3.4. Elaboració dels crèdits (vincles amb les Unitats de Programació)
 - 3.5. Disposicions normatives sobre crèdits: nombre de crèdits per etapa, cicle i curs.
 - 3.6. Similituds amb les unitats de programació d'educació infantil i d'educació primària
4. El "marc curricular per a l'ensenyament obligatori" (MC)
 - 4.1. Concepte de currículum en el MC
 - 4.2. Les fonts del currículum en el MC
 - 4.3. Obertura i tancament en el MC
 - 4.4. Bases psicopedagògiques: assumpcions en el MC
 - 4.5. Les vies de concreció de les intencions educatives en el MC
 - 4.6. Els diferents "nivells de concreció" en del currículum escolar en el MC
 - 4.7. Els components de cada "nivell de concreció" en el MC
 - 4.8. La individualització i l'atenció a la diversitat en el MC
 - 4.9. Les aplicacions del MC en els currículum prescriptius
5. La programació basada en les perspectives del Disseny Universal de l'Aprenentatge i en l'enfocament de l'Ensenyament Multinivell: Elaboració de Bases Curriculars Comunes i personalització de l'Ensenyament.

- 5.1. Disseny Universal de l'Aprenentatge i Ensenyament multinivell:
 - 5.1.1. Enfocaments de disseny del currículum des de perspectives de comprensivitat i inclusió.
 - 5.1.2. El concepte de base curricular comuna (BCC)
 - 5.1.3. Les "Unitats Didàctiques Comprensives i d'Inclusió" (UDCI): les seves fonts.
- 5.2. Elaboració d'un crèdit a partir dels procediments de les UDCI
 - 5.2.1. Les "Hipòtesis curriculars" inicials: determinació de continguts per a tot l'alumnat de l'aula
 - 5.2.2. Determinació d'objectius didàctics per a tot l'alumnat de l'aula
 - 5.2.3. Determinació d'activitats d'ensenyament i d'aprenentatge per a tot l'alumnat de l'aula
 - 5.2.4. Determinació d'activitats d'avaluació per a tot l'alumnat de l'aula
- 5.3. La personalització de components del crèdit: versions personalitzades o adaptacions individualitzades de les bases del crèdit
 - 5.3.1. Vincles amb l'avaluació psicopedagògica
 - 5.3.2. Les cartes de prioritats, participació i avaluació
 - 5.3.3. Les operacions d'adequació
 - 5.3.4. L'operació de priorització
 - 5.3.5. L'operació de concreció i l'operació d'ajustament: La taxonomia de Bloom i altres taxonomies
 - 5.3.6. Les altres operacions
 - 5.3.7. Aplicacions de cada operació a cada component curricular
 - 5.3.8. Implicacions dels procediments d'adequació en altres nivells del currículum escolar
 - 5.3.9. Personalització de continguts
 - 5.3.10. Personalització d'objectius didàctics
 - 5.3.11. Personalització d'activitats d'ensenyament, aprenentatge i avaluació, i materials
- 5.4. Les reformulacions comprensives de les bases curriculars comunes.
 - 5.4.1. Continguts
 - 5.4.2. Objectius didàctics
 - 5.4.3. Activitats d'ensenyament i aprenentatge i d'avaluació i materials
6. Introducció als suports psicopedagògics a processos d'elaboració i concreció del currículum
 - 6.1. Suports tècnics documentals per a la presa de decisions
 - 6.2. Suports tècnics documentals per a la concreció d'instruments curriculars
 - 6.3. Els projectes curriculars: aspectes d'intervenció psicopedagògica
 - 6.4. Les adequacions/adaptacions i les modificacions del currículum: aspectes d'intervenció psicopedagògica

METODOLOGIA:

- *Sessions de Classe Presencial*: En termes generals, inclouran: a) exposicions del professor; b) exercicis que es realitzaran individualment, o en petit grup, sobre els diferents continguts de l'assignatura; c) treball en grup sobre el desplegament del currículum en crèdits des d'un enfocament multinivell (a partir, aproximadament, de la tercera setmana de classes); d) diàleg i debat sobre els continguts de l'assignatura; e) seguiment dels treballs individuals i en grup dels estudiants; e) exposicions de treballs dels estudiants; f) determinació i registre de conclusions sobre els temes tractats a les sessions.

- *Sessions de Treball Dirigít*: Seguiment virtual de les tasques desenvolupades individualment, i en grup, per part dels estudiants i suport als seus aprenentatges amb relació als continguts de l'assignatura.

- *Tutoria*: Atenció a les necessitats dels estudiants amb relació als requeriments de l'assignatura.

En la primera sessió de Classe Presencial el professor presentarà l'assignatura els seus requeriments i un pla general de treball temporalitzat com a guia i referència per al seguiment continuat de l'assignatura. Aquest pla es podrà personalitzar d'acord amb les possibilitats i necessitats singulars dels estudiants per tal que en el marc del conjunt d'activitats puguin participar i aprendre amb relació a les propostes del programa de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

L'avaluació dels aprenentatges dels estudiants i la determinació de les qualificacions per a cada estudiant es fonamentaran en les següents activitats:

Avaluació del procés

Un treball en grup sobre desplegament del currículum. El professor lliurarà, a l'inici del curs, documentació sobre: a) les característiques d'aquest treball (índex, estructura, apartats, extensió, terminis, etc.); b) les fases d'elaboració del treball; c) el calendari de sessions d'exercicis a les sessions de classe presencial o de treball dirigit per a la realització de l'esmentat treball; b) una proposta sobre criteris d'avaluació i de qualificació del treball. El professor es referirà continuadament a aquesta documentació durant el curs de l'assignatura amb la finalitat que els estudiants puguin copsar les característiques específiques del treball paral·lelament a l'ampliació i consolidació dels coneixements relacionats amb l'assignatura.

Avaluació dels resultats

Una prova escrita individual final sobre els continguts de l'assignatura. El professor presentarà en les primeres sessions de classe presencial: a) les característiques d'aquesta prova (estructura, tipus de preguntes, durada, etc.) ; b) una proposta sobre criteris d'avaluació i de qualificació dels resultats de la seva realització per part dels estudiants

La qualificació final de l'assignatura es basarà en les qualificacions corresponents a cadascuna de les activitats d'avaluació. El professor presentarà en les primeres sessions de classe presencial la proposta de procediment d'estimació d'aquesta qualificació final.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament *Educació Primària. Currículum*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona, 1992.

Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament *El projecte curricular i la programació. Orientacions per al desplegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Nou sistema educatiu. Barcelona, 1992.

Ruiz, R. "Algunes reflexions i propostes sobre aspectes conceptuals i pràctics de les Adequacions Curriculars. Disseny de "Bases Curriculars Comunes" per a tot l'alumnat i adequació personalitzada del currículum". *Suportsvol.* 3, núm. 2, p. 121-148, 1999.

Stenhouse, L. *Investigación y desarrollo del currículum*. Madrid: Morata, 1984.

UNESCO *Undertanding and Responding to children's Needs in Inclusive Classrooms. A Guide for Teachers*, 2001.

Bibliografia complementària:

Besalú, X. "Educar a partir de l'altre. Un currículum comú i per a tots". *Suportsvol.* 3, núm. 2, p. 149-156. 1999.

Bloom, B.S.; Engelhart, M.D.; Furts, E.J.; Hill, W.H. i Krthwohl, D.R. (1971). *Taxonomia de los objetivos de la Educación. Clasificación de Metas Educativas*. Tom I. Ámbito del Conocimiento. Alcoi: Marfil. Eigenmann, J. (1975). *El Desarrollo Seqüencial del Currículum*. Ciencias de la Educación. Madrid: Anaya/2.

Elliot, W. i Eisner, E. *Procesos cognitivos i currículum. Una base para decidir qué hay que enseñar*. Barcelona: Martínez Roca, 1987.

Eisner, W. *Como preparar la reforma del currículo*. Biblioteca Nuevas Orientaciones de la Educación. Buenos Aires: El Ateneo, 1976.

Farrell, P. I Ainscow *Making Special Education Inclusive*. London: David Fulton Publishers Ltd., 2002.

Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament *Educació Infantil. Currículum*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona, 1993.

- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament *Àrea de Tecnologia. Currículum Educació Secundària Obligatòria*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona, 1993.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament *L'avaluació a l'Educació Primària. Orientacions per al desplegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Nou sistema Educatiu. Barcelona, 1994.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament *Modificacions i adaptacions del currículum. Orientacions per al desplegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona, 1995
- Landsheere, V. Landsheere, G. *Objetivos de la educación*. Vilassar de Mar: Oikos-Tau, 1981.
- Lovitt, T.C. i Horton S.V. "Estratègies per adaptar els llibres de text de ciències per als joves amb dificultats d'aprenentatge". *Supor*svol. 1, núm. 2, p. 150-164. 1997.
- Onrubia, X. "Ensenyar i Avaluar a les Unitats d'Adaptació del Currículum (UAC): el complex equilibri entre significació i rellevància". *Supor*svol. 3, núm. 2, p. 102-111. 1999.
- Pujolàs, P. *Atención a la diversidad y aprendizaje cooperativo en la educación obligatoria*. Málaga: Aljibe, 2001.
- Ruiz, R. *Técnicas de Individualización Didáctica*. Col. Educación i futuro. Monografias para la Reforma. Madrid: Cincel, 1988.
- Ruiz, R. *Adequacions Curriculars individualitzades (ACI) per als alumnes amb necessitats educatives especials*. Documents d'Educació Especial. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. Barcelona, 1989.
- Ruiz, R. "Les Adaptacions Curriculars Individualitzades a l'Escola Inclusiva com a elements d'un sistema. Consideracions sobre al seva extrapolació al nostre sistema Educatiu". *Supor*svol. 1, núm. 1, p.45-53. 1997.
- Stainback, S. i Stainback, W. *Curriculum Considerations in Inclusive Classrooms: Facilitating Learning for all Students*. Baltimore: Paul Brookes Publishing Co. 1992.
- Wehmeyer, M.L. *Teaching Students with Mental Retardation. Providing Accés to the General Curriculum*. Baltimore: Paul. H. Brookes Publishing Co. 2002.

Complements de Formació

Mètodes, dissenys i tècniques d'investigació

PROFESSORA: Pilar PRAT i VIÑOLAS

Quadrimestral 6 crèdits

OBJECTIUS:

- Conèixer l'aplicació del mètode científic en l'àmbit de la psicologia.
- Caracteritzar els principals trets propis del coneixement científic aplicat a l'àmbit de la psicologia.
- Saber aplicar les eines bàsiques de recerca i d'anàlisi de les dades.
- Adquirir criteris per valorar la qualitat dels treballs de recerca.
- Posseir capacitat per dissenyar recerques de tipus bàsic en l'àmbit de la psicologia.
- Dominar el lèxic emprat en recerca científica i comunicar el procés d'investigació ajustant-se a les normes estàndard acceptades internacionalment.
- Adquirir consciència dels problemes ètics de la recerca en psicologia.

CONTINGUTS:

I. Ciència i mètode científic.

- 1.1 Característiques bàsiques del coneixement científic.
- 1.2 Delimitació de conceptes: mètode, metodologia i tècniques d'investigació
- 1.3 El problema, els participants i l'evidència empírica.

II. Disseny d'investigació en psicologia.

- 2.1. Investigació no experimental.
 - 2.1.1. Tipus de mètodes: Mètodes descriptius.
 - 2.1.1.1. L'observació.
 - 2.1.1.2. L'enquesta.
 - 2.1.1.3. Tècniques qualitatives: L'etnografia, l'estudi de casos.
La investigació-acció
- 2.2. Investigació experimental.
 - 2.2.1. Dissenys experimentals amb grups de subjectes diferents.
 - 2.2.2. Dissenys experimentals amb els mateixos subjectes.
 - 2.2.3. Dissenys experimentals factorials.
- 2.3. Investigació quasiexperimental
 - 2.3.1. Dissenys amb mesures pre-post
 - 2.3.2. Dissenys amb mesures només post.
 - 2.3.3. Dissenys de sèries temporals interrompudes.
 - 2.3.4. Dissenys ex post facto

III. L'informe d'investigació

- 3.1. Pautes per a la presentació d'un projecte d'investigació.
- 3.2. Elaboració de l'informe de recerca, difusió i publicació.

IV. L'ètica i el codi deontològic en la investigació.

METODOLOGIA:

- *Sessions de Classe Presencial*: Introducció de temes, repartiment de feina i exercicis per a fer sobre els temes treballats i elaboració de conclusions.
- *Sessions de Treball Dirigit*: Seguiment virtual de la feina individual feta i de les aportacions dels alumnes. Seguiment del treball grupal tant a nivell virtual com presencial. Seguiment del treball individual tant a nivell virtual com presencial.
- *Tutoria*: Dubtes individuals o grupals a proposta dels alumnes.
- *Pla de Treball*: Quaderns d'exercicis per a cada un dels temes presentats en les classes presencials.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Realització dels diferents exercicis proposats referents a cada tema.

Avaluació de resultats:

- Realització de dos treballs un d'individual referent a la lectura i anàlisi d'una investigació, i un de grupal referent al disseny d'una investigació experimental.
- Realització d'una prova individual a final del trimestre.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Arnal, J. *Metodologies de la investigació educativa*. Barcelona: UOC, 1997.
- Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya. *Codi Deontològic. Psicologia*. Text i Context, 0, 12-15, 1989.
- Del Rincón, D.; Arnal, J.; et al. *Técnicas de Investigación en ciencias sociales*. Madrid: Dykinson, 1995.
- Mateo, J. *La investigación "expost-facto"*. Barcelona: UOC, 1997.
- Kantowitz Barry H. *Psicología experimental cómo entender las investigaciones psicológicas* Mèxic: Thomson Learning, 2001.
- León Orfelio, G.; Montero, I. *Diseño de investigaciones introducción a la lógica de la investigación en psicología y educación*. Madrid: McGraw-Hill, 1997.

Bibliografia complementària:

- Anguera, M.T. *Metodología de la observación en las ciencias humanas*. 5a ed. Madrid: Cátedra, 1988.
- Arbós, A.; Vidal, M.C. *Evolució, concepte i fonaments de la investigació educativa*. Barcelona: UOC, 1997.
- Arce, C. *Técnicas de construcción de escalas psicológicas*. Madrid: Síntesis, 1994.
- Arnal, J.; Del Rincón, D. i Latorre, A. *Investigación educativa. Fundamentos y metodología*. Barcelona: Labor, 1995.
- Arnau, J. *Diseños experimentales en psicología y educación*. Mèxic: Trillas, 1986.
- Arnau, J.; Anguera, M. T. i Gómez, J. *Metodología de la Investigación en ciencias del comportamiento*. Murcia: Universidad, 1990.
- Barlow, D. i Hersen, M. *Diseños experimentales de caso único*. Barcelona: Martínez Roca, 1988.
- Botella, J.; et al. *Análisis de datos en psicología*. Madrid: Pirámide, 1993.
- Briones, G. *Métodos y técnicas de investigación para las ciencias sociales*. 2a ed. Mèxic: Trillas, 1990.
- Castro, L. *Diseño experimental sin estadística*. 2a ed. Mèxic: Trillas, 1987.
- Del Rincón, D.; Arnal, J.; et al. *Técnicas de Investigación en ciencias sociales*. Madrid: Dykinson, 1995.
- Fernández-Ballesteros, R. *Introducción a la evaluación psicológica*. Madrid: Pirámide, 1992.
- Hopkins, D. *Investigación en el aula: Guía del profesor*. Barcelona: PPU, 1989.
- Kemmis, S. i McTaggart. *Cómo planificar la investigación-acción*. Barcelona: Laertes, 1988.
- Latorre, A. et. al. *Bases metodológicas de la investigación educativa*. Barcelona: GR92, 1996.
- Salvador, F. i Pelegrina, M. *El método científico en psicología*. Barcelona: Proa, 1993.
- Welkowitz, J. et al. *Estadística aplicada a las Ciencias de la Educación*. Madrid: Santillana, Aula XXI, 1981.

Processos Psicològics Bàsics

PROFESSOR: Àngel ALSINA I PASTELLS

Quadrimestral 6 crèdits

OBJECTIUS:

Els objectius generals de l'assignatura són:

- Adquirir de forma objectiva uns coneixements i/o conceptes fonamentals dels processos psicològics bàsics.
- Adquirir hàbits de crítica raonada sobre el material que caldrà llegir i sobre els temes que s'exposin a classe.
- Adquirir hàbits de recerca bibliogràfica i de lectura sobre temes de Psicologia Bàsica.
- Adquirir unes aptituds i habilitats pràctiques en la manipulació d'instruments i resolució de problemes sobre alguns dels continguts de l'assignatura.

Aquests objectius poden assolir-se amb el treball compartit entre teoria, pràctiques i treballs de discussió.

CONTINGUTS:

Tema 1. Aspectes introductoris

1. Definició de psicologia.
2. Principals escoles psicològiques.
 - 2.1. Estructuralisme.
 - 2.2. Funcionalisme.
 - 2.3. Psicologia de la Gestalt.
 - 2.4. La psicoanàlisi.
 - 2.5. Humanisme.
 - 2.6. Conductisme.
 - 2.7. Psicologia cognitiva.
3. Branques de la psicologia.
 - 3.1. Psicologia fisiològica.
 - 3.2. Psicologia experimental.
 - 3.3. Psicologia evolutiva.
 - 3.4. Psicologia social.
 - 3.5. Psicologia de la personalitat.
 - 3.6. Psicologia clínica.
 - 3.7. Psicologia escolar.
 - 3.8. Psicologia industrial.
 - 3.9. Altres subcamps.

Tema 2: L'atenció

1. Aspectes definatoris
 - 1.1. Definició d'atenció
 - 1.2. El paper de l'atenció dins dels processos psicològics bàsics.
 - 1.3. Tipus d'atenció.
 - 1.4. La mesura de l'atenció.
2. L'atenció selectiva: tipus i processos.
 - 2.1. L'atenció focalitzada.
 - 2.2. L'atenció dividida.
 - 2.3. Processos automàtics i processos controlats.

3. Aplicacions de l'estudi de l'atenció en el context educatiu.

3.1. Patologies de l'atenció: la hiperactivitat.

3.2. La potenciació de l'atenció en el context educatiu.

Tema 3: Sensació i percepció

1. Aspectes definitoris

1.1. Definició de sensació i de percepció.

1.2. El paper de la sensació i de la percepció dins dels processos cognitius.

1.3. Breu evolució històrica de l'estudi experimental de la sensació i la percepció.

1.4. La mesura de la percepció.

2. Els sistemes sensorials

2.1. L'adaptació sensorial.

2.2. Els sistemes sensorials.

2.2.1. Sistema visual.

2.2.2. Sistema auditiu.

2.2.3. Sistema somatosensorial (hàptic)

2.2.4. Sistema químic (gustatiu-olfactori)

2.2.5. Sistema pròpioceptiu (orientador bàsic)

3. Aplicacions de l'estudi de la percepció en el context educatiu.

3.1. La intervenció de la percepció en el procés d'ensenyament/aprenentatge.

3.2. Tècniques i estratègies per a la potenciació dels sentits.

Tema 4: La memòria

1. Aspectes definitoris

1.1. Definició de memòria. La memòria dins dels processos cognitius.

1.2. La mesura de la memòria.

2. L'estudi experimental de la memòria.

2.1. Perspectiva biològica.

2.2. Perspectiva psicològica.

3. La perspectiva estructural

4. La perspectiva processal de la memòria.

5. La perspectiva representacional.

5.1. La memòria semàntica i la memòria episòdica.

5.2. Els models o teories de la memòria semàntica.

5.3. La imatge mental com a representació mental.

6. Altres línies d'investigació de la memòria. Aplicacions en el context educatiu

6.1. Implicacions de la memòria en els aprenentatges instrumentals.

6.2. La potenciació de la memòria.

Tema 5: L'emoció

1. Aspectes definitoris

1.1. Definició d'emoció

1.2. El paper de l'emoció dins dels processos psicològics bàsics.

1.3. Breu evolució històrica de l'estudi de l'emoció. Situació actual de la investigació.

1.4. La mesura de l'emoció.

2. Aplicacions de l'estudi de l'emoció en el context educatiu.

2.1. La incidència de l'emoció en l'aprenentatge humà.

2.2. Com treballar els aspectes emocionals en el context educatiu.

METODOLOGIA:

- *Sesions de Classe Presencial*: Serviran per a la introducció dels conceptes fonamentals de cada tema, la presentació de les activitats grupals, les orientacions per al desenvolupament i l'ajustament del treball grupal, la posada en comú dels treballs grupals, l'elaboració de les conclusions de cada tema i l'orientació del treball de síntesi individual que cada alumne ha de realitzar a partir del treball en grup, les aportacions fetes a classe i les analitzades en les fonts d'informació bàsica i complementàries de cada tema.
- *Sesions de Treball Dirigit*: Són espais per al seguiment de les aportacions individuals fetes de manera presencial o virtual al treball grupal, la resolució de dubtes i l'orientació per al treball grupal, tant en petit grup com amb tot el grup classe
- *Tutoria*: Dubtes individuals o grupals a proposta dels alumnes. Les sessions de tutoria individual es destinen a fer el seguiment del procés d'elaboració de la síntesi individual de cada estudiant. A llarg de cada un dels semestres del curs, cada estudiant haurà de fer una tutoria individual per fer seguiment de la seva síntesi.
- *Pla de Treball*: 5 mòduls amb la documentació de cada tema més 1 article significatiu de cada mòdul. El Pla de Treball servirà per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. S'hi fa una introducció de cada tema, es marquen els objectius i les competències que es considera que s'han d'assolir al llarg del tema, l'estructura dels continguts, les activitats individuals a realitzar i les activitats grupals.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es compon de dues proves i un treball pràctic:

Avaluació de procés:

– El treball pràctic es realitzarà al llarg de l'assignatura a partir de les lectures de cada mòdul i està pensat per aconseguir un millor seguiment d'alguns dels temes, alhora que ajuda a la seva comprensió i ampliació. Amb ell es pretén, també, adquirir l'hàbit de llegir llibres i articles de psicologia d'una manera raonada i crítica. Es lliurarà als estudiants un guió del treball amb els objectius, criteris d'avaluació, etc. El treball pràctic s'haurà de presentar una setmana després de la finalització de cada mòdul.

Avaluació de resultats:

– Les proves són de resposta múltiple, i es realitzen una a mitjans del quadrimestre i l'altra dins el calendari oficial. S'establirà una data prèvia a la realització de cada prova per al repàs dels continguts així com per fer un mostreig del tipus d'examen. Els estudiants que no superin alguna de les proves, es podran presentar a la segona convocatòria, que tindrà les mateixes característiques que el de primera convocatòria.

La qualificació final s'obté del resultat de les puntuacions obtingudes en les proves i l'avaluació del treball pràctic, de manera que el 70% de la nota la formarà l'apartat teòric i el 30% restant s'obtindrà de les puntuacions obtingudes en l'apartat pràctic.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Atkinson i Hilgard's *Introducción a la psicología*. Madrid: Thomson, 2003.
- Aznar, J. *La percepción*. Barcelona: UOC, 1997.
- Baddeley, A. *Memoria Humana. Teoría y Práctica*. Madrid: McGraw-Hill, 1999.
- Coon, D. *Psicología. Exploración y aplicaciones*. Madrid: Thomson, 1999.
- Goleman, D. *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós, 1996.
- Ruiz-Vargas, J.M. *Psicología de la memoria*. Madrid: Alianza Editorial, 1991.
- Vila, I.; Estaún, S.; Sadurní, M. i Serrat, E. *Procesos Psicológicos Básicos*. Barcelona: Edicions de la UOC, 2002.
- Worchel, S. i Shebilske, S. *Psicología. Fundamentos y aplicaciones*. Madrid: Prentice-Hall, 1997.

Bibliografía complementaria:

- Davidoff, L. *Introducción a la psicología*. México: McGraw-Hill, 1984.
- Hergenhahn, B.R. *Introducción a la historia de la psicología*. Madrid: Thomson, 2001.
- Luria, A.R. *Atención y memoria*. Barcelona: Fontanella, 1975.
- Luria, A.R. *Sensación y percepción*. Barcelona: Fontanella, 1975.
- Myers. *Psicología*. Madrid: Panamericana, 1991.
- Rock, I. *La percepción*. Barcelona: Prensa Científica, 1985.

Psicologia de la Personalitat

PROFESSOR: Àngel SERRA I JUBANY

Quadrimestral 6 crèdits

OBJECTIUS:

- Facilitar el coneixement dels models de personalitat que s'han elaborat per descriure i explicar la conducta de les persones.
- Aplicar els coneixements aportats des de l'àmbit de la Psicologia de la Personalitat als processos d'ensenyament i aprenentatge i l'atenció a les diferències individuals.
- Confeccionar informes de la personalitat que ofereixin l'aplicació pràctica en l'avaluació, descripció i explicació de la personalitat.
- Desenvolupar intervencions encaminades a l'orientació psicopedagògica personal.

CONTINGUTS:

1. Concepte i definició de personalitat
 - 1.1. Diferenciació amb altres disciplines de la Psicologia
 - 1.2. Diferenciació de terminologia
 - 1.3. Definició de Personalitat
 - 1.4. Conceptes bàsics per a l'anàlisi de la personalitat
2. Història de l'estudi de la personalitat
 - 2.1. Filosofia i medicina grega
 - 2.2. Segle XIX
 - 2.3. Segle XX
 - 2.4. Segle XXI
3. L'estudi científic de la personalitat. Tradicions d'investigació
 - 3.1. L'aproximació clínica de la personalitat: Jean Charcot, Sigmund Freud, Henry Murray, Carl Rogers i George Kelly.
 - 3.2. L'aproximació correlacional o disposicional de la personalitat Francis Galton, Raymond B. Cattell, Hans J. Eysenck, Paul T. Costa i Robert R. McCrae.
 - 3.3. L'aproximació experimental a la personalitat Wilhelm Wundt, Hermann Ebbinghaus i Ivan Pavlov, J.B. Watson, Clark Hull i B.F. Skinner.
4. Teories i models de la personalitat
 - 4.1. Teories dels trets, dimensions lèxiques de la personalitat, enfocament factorial o estratègia de les disposicions
 - Teoria dels trets de Gordon W. Allport
 - Teoria dels trets de Raymond B. Cattell
 - Model P-E-N de Hans J. Eysenck
 - Model dels cinc factors de Costa i McCrae
 - 4.2. Aproximació fenomenològica de la personalitat
 - L'enfocament fenomenològic
 - La teoria humanista de Carl Rogers
 - Teoria de la motivació d'Abraham Maslow
 - Teoria del flux de Mihaly Csikszentmihaly
 - Teoria dels constructes personals de George Kelly
 - 4.3. Aproximació cognitiva social de la personalitat

- La revolució cognitiva
- Teoria de Julian Rotter d'expectatives i avaluació
- Estil cognitiu de Herman Witkin
- Teoria cognitiva social d'Albert Bandura
- Teoria cognitiva social d'Walter Mischel
- 4.4. Aproximació psicoanalítica de la personalitat
 - El Psicoanàlisi
 - Característiques de la Teoria de Freud
 - Les pulsions
 - Les tres estructures de la personalitat
 - Els mecanismes de defensa del jo
 - Etapas freudianes en el desenvolupament de la personalitat
 - Etapa oral i personalitat oral
 - Etapa anal i personalitat anal
 - Etapa fàl·lica i personalitat fàl·lica
- 5. L'ordre del naixement i la personalitat
- 6. Avaluació de la Personalitat
 - 6.1. Els qüestionaris de personalitat
 - .Història dels qüestionaris
 - .Criteris d'estandardització, fiabilitat i validesa
 - 6.2. L'entrevista psicològica
 - .Estudi de la personalitat a través de l'entrevista
 - .Història de vida
 - 6.3. Les proves projectives
 - .HTP
 - .Test família
- 7. L'informe de personalitat
 - 7.1. Procediment d'elaboració d'un informe de personalitat

METODOLOGIA:

La metodologia didàctica contempla:

- *Sessions de classe* en què s'exposaran continguts del programa de manera presencial.
- *Sessions de treball dirigit* amb la correcció de proves psicomètriques d'avaluació de la personalitat.
- *Tutories individuals* per ajudar en l'elaboració de l'informe de la personalitat.

AVALUACIÓ:

S'empraran diferents instruments d'avaluació:

Avaluació de procés:

Es realitza a través de la realització de diferents treballs pràctics i de proves escrites al finalitzar cada mòdul en què es dividirà el contingut del programa.

Val el 60% de la nota final.

Avaluació de resultat:

Elaboració individual d'un informe de la personalitat. Val el 40% de la nota final.

Examen final, en cas d'haver suspès o de no presentar-se a l'avaluació continuada.

Temes 1, 2 i 3, Tema 4, Temes 5 i 6.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Brody, N. i Ehrlichman. *Psicología de la Personalidad*. Madrid: Prentice Hall, 1998.
- Cloninger, Susan. *Teorías de la Personalidad*. Madrid: Prentice Hall, 2002.
- Liebert, R. i Langenbach, L. *Personalidad. Estrategia y temas* (8a ed.). Madrid: Thomson, 2000.
- Pervin, A.L. *La ciencia de la personalidad*. Madrid: McGraw-Hill, 1998.
- Shaffer, D.R. *Desarrollo social y de la personalidad*. Madrid: Thomson, 2002.
- Schultz, D.P i Schultz, S.E. *Teorías de la Personalidad*. Madrid: Thomson, 2002.

Bibliografia complementària

- Anastasi, Anne i Urbina, Susana. *Tests psicológicos*. Madrid : Prentice Hall, 1998.
- Aiken, L. *Tests psicológicos y evaluación*. Madrid: Prentice Hall, 2003.
- Avia, M.D.; Sánchez, M.L. *Personalidad: Aspectos cognitivos y sociales*. Madrid: Pirámide, 1995.
- García Martínez, J. i altres. *Personalidad, procesos cognitivos y psicoterapia. Un enfoque constructivista*. Madrid: Fundamentos, 1998.
- Generós Ortet i Sanchís, M.C. *Prácticas de psicología de la personalidad*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Gilbert, D.G. i Connolly, J.J. *Personalidad, habilidades sociales y psicopatología. Un enfoque diferencial*. Barcelona: Omega, 1995.
- Gómez, G. *Rasgos del alumno, eficiencia docente y éxito escolar*. Madrid: La Muralla, 1992.
- Otero López i altres *Psicología de la personalidad. Manual de prácticas*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Martesan, Agripinio. *Evaluación estructurada de la Personalidad*. Madrid: Pirámide, 1997.
- Maslow, Abraham. *Motivación y personalidad*. Madrid: Díaz de Santos, 1991.
- Millon, Th.; Everly, G. *La personalidad y sus trastornos*. Barcelona: Martínez Roca, 1994.
- Pelechano, Vicente. *Psicología de la personalidad*. Barcelona: Ariel, 1996.
- Richardson, R. *El orden del nacimiento y su carácter*. Barcelona: Urano, 1992.

Psicologia Social

PROFESSORA: Pilar PRAT i VIÑOLAS

Quadrimestral: 6 crèdits.

OBJECTIUS:

- a) Adquirir coneixements bàsics sobre els models més rellevants de la Psicologia Social.
- b) Adquirir coneixements dels conceptes i processos psicosocials fonamentals.
- c) Prendre consciència de la repercussió dels processos socials i organitzatius en l'individu.
- d) Ser capaç d'analitzar els factors psicosocials presents en els diferents contextos d'intervenció pedagògica

CONTINGUTS:

1. Concepte i Història de la Psicologia Social
2. El procés de Socialització
 - 2.1 Naturalesa de la Socialització
 - 2.2 Aspectes socials de la personalitat
 - 2.3 Desocialització i Resocialització
3. Les Actituds
 - 3.1 Formació de les Actituds
 - 3.2 Funcions de les Actituds
 - 3.3 El canvi d'Actitud
4. Identitat Personal i Identitat Social
5. Productes de la Interacció Social
 - 5.1 La pressió cap a la Conformitat
 - 5.2 Obediència
 - 5.3 La Desviació Social
 - 5.4 La influència de les minories
6. Estereotips i Prejudicis
 - 6.1 Concepte i funcions
 - 6.2 Teories explicatives
7. Agressivitat, violència i conducta prosocial
8. Conducta prosocial i atracció interpersonal
9. Psicologia dels grups
 - 9.1 Estructures i processos globals
 - 9.2 Cooperació i competició
 - 9.3 conflicte
10. Psicologia Social de les Organitzacions
 - 10.1 La cultura de les organitzacions
 - 10.2 Tipus d'organitzacions
 - 10.3 Els grups i la organització
 - 10.4 El treball en equip
11. La conducta col·lectiva

METODOLOGIA:

- *Sessions de classe presencial*: Introducció de temes i conceptes fonamentals de cada un. Introducció i programació del desenvolupament dels treballs de grup.

- *Sessions de treball dirigit*: Seguiment de possibles dubtes sorgits en l'elaboració dels treballs en grup. Seguiment presencial i/o virtual del desenvolupament dels casos pràctics, exposicions grupals o exercicis de dinàmiques de grup referents als temes desenvolupats en les classes presencials.
- *Tutories*. Dubtes individuals o grupals a proposta dels alumnes.

El Pla de Treball servirà per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari que es lliura al començament de cada tema a fi que l'estudiant organitzi el treball per a cada tema.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- S'avaluarà a través del seguiment dels exercicis, dinàmiques i reflexions que es proposin en el desenvolupament dels diferents temes.

Avaluació de resultats:

- Presentació del treball de grup oral i escrit.
- Realització d'una prova individual al final del quadrimestre.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Aronson, E. *El animal social*. Madrid: Alianza Editorial, 2002.
- González, M.P. *Orientaciones teóricas fundamentales en psicología de los grupos*. Barcelona: PPU, 1995.
- Mann, L. *Elementos de Psicología Social*. Mèxic: Limusa, 1990.
- Mintzberg, H. *La estructuración de las organizaciones*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Moscovici, S. *Psicología Social (I i II)*. Barcelona: Paidós, 1988.
- Munné, F. *La Interacción Social*. Barcelona: PPU, 1995.
- Myers, D.G. *Psicología Social*. Madrid: Médica Panamericana, 1999.
- Schein, E.H. *Psicología de la Organización*. DOSSAT, 1981.
- Shaw, M.E. *Dinámica de Grupo*. Barcelona: Herder, 1994.
- Tajfel, H. *Grupos Humanos y Categorías Sociales*. Barcelona: Herder, 1984.

Bibliografia complementària:

- Alvaro José, L. *Psicología social aplicada* Madrid: McGraw-Hill, 1997.
- Gil Rodríguez, Francisco *Introducción a la psicología de los grupos* Madrid: Pirámide, 1999.
- Rojas Marcos, Luis *Las semillas de la violencia*. Madrid: Espasa Calpe, 1996.
- Cencillo, Luis *Cómo no hacer el tonto por la vida. Puesta a punto práctica del altruismo* Bilbao: Desclée de Brouwer, 2000.